

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia siten, että avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan oikeushenkilön sekä kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen osalta yhtiöso-
pimuksessa voidaan sitovasti sopia yli kymmenen vuoden yhtiökaudesta. Lisäksi ehdotetaan lain muuttamista siten, että avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehet voivat nykyistä joustavammin sopia yhtiön purkamisesta ja yhtiömiehen osuuden lunastamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät yhtiön tultua rekisteröidyksi. Lisäksi ehdotetaan säännöksiä avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiöso-
pimuksen vähimmäissisällöstä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.1.1 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustaminen.....	3
<i>Yhtiösopimus ja sen sisältö</i>	3
<i>Elinkeinotoiminnan edellytys ja määritelmä vero- ja yhtiöoikeudessa</i>	4
<i>Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteröinti</i>	5
1.1.2 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteritietojen muuttaminen.....	5
1.1.3 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön purkaminen ja yhtiömiehen osuuden lunastaminen.....	6
1.1.4 Osakeyhtiön rekisteröinti, rekisteritietojen muuttaminen, toiminnan päättyminen ja yhtiön purkaminen.....	8
1.1.5 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käytön kehitys.....	9
<i>Avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden määrän kehitys</i>	9
<i>Pääomasijoitustoimialan kehitys</i>	10
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	12
1.3 Nykytilan arviointi.....	13
1.3.1 Yhtiön syntyminen ja yhtiösopimuksen vähimmäissisältö.....	13
1.3.2 Yhtiösopimuksen irtisanomisoikeuden rajoittaminen ja yhtiön purkamismenettelystä sopiminen etukäteen.....	13
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA PÄÄASIALLISET EHDOTUKSET.....	14
2.1 Esityksen tavoitteet.....	14
2.2 Pääasialliset muutosehdotukset.....	14
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	15
4 ASIAN VALMISTELU.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	20
1 LAKI AVOIMESTA YHTIÖSTÄ JA KOMMANDIITTIYHTIÖSTÄ.....	20
1 luku Yleisiä säännöksiä.....	20
2 luku Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet.....	24
3 luku Avoimen yhtiön edustaminen.....	24
5 luku Avoimen yhtiön selvitystila.....	24
6 luku Avoimen yhtiön omaisuuden jako.....	27
7 luku Kommandiittiyhtiö.....	28
8 luku Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen.....	28
2 VOIMAANTULO.....	29
LAKIEHDOTUS.....	30
Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	30
LIITE.....	37
RINNAKKAISTEKSTI.....	37
Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	37

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustaminen

Yhtiösopimus ja sen sisältö

Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988, voimassa oleva laki) mukaan avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät, kun kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi (1 luvun 1 §:n 1 momentti). Yhtiön syntymiseksi tarvitaan kirjallinen, suullinen tai hiljainen sopimus yhtiön perustamisesta. Hiljaisesta sopimuksesta on kyse, kun sopimuksen osapuolet tosiasiallisesti menettelevät tietyllä tavalla (ks. HE 6/1987 vp, s. 17). Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön syntyminen ei edellytä esimerkiksi yhtiön rekisteröimistä, toiminimeä tai yhtiömiehen asettamaa pääomapanosta.

Voimassa olevassa laissa ei aseteta edellytyksiä yhtiösopimuksen sisällölle tai muodolle (1 luvun 2 §). Lain lähtökohtana on tahdonvaltaisuus ja joustavuus. Laissa ei ole vastaavia voitonjakoa tai yhtiön pääoman käyttöä koskevia pakottavia säännöksiä kuin muussa yhtiölainsäädännössä. Myös avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön purkaminen on periaatteessa yksinkertaisempaa kuin muiden yhtiömuotojen purkaminen (Wilhelmsson ja Jääskinen, Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, 2001, s. 7).

Voimassa olevaa lakia säädettäessä pyrittiin siihen, että sopimusvapautta on rajoitettu vain, kun se on katsottu ehdottoman välttämättömäksi yhtiömiesten tai kolmansien osapuolten oikeuksien kannalta. Aina kun lain säännöksestä poikkeaminen on sopimuksin mahdollista, tämä on laissa erikseen todettu (HE 6/1987 vp, s. 4). Yhtiökäytäntö on kuitenkin osoittanut, että näin ei ole lakitekstissä johdonmukaisesti tehty, mistä syystä laista on tullut osittain epäselvä. Selvää on, että avoimen yhtiön keskinäisissä suhteissa yhtiösopimuksen määräyksen nojalla voidaan poiketa eräistä voimassa olevan lain olettamasäännöksistä. Näistä säädetään voimassa olevan lain 2 luvun 3 §:n 2 momentissa (kielto-oikeuden poistaminen), 5 §:n 1 momentissa (erityistehtävän hoitaminen ja siitä vapauttaminen), 6 §:ssä (yhtiöpanoksen maksaminen) ja 9 §:n 3 momentissa (voiton tai tappion jakamisen peruste) sekä 10 luvun 3 §:n 2 momentissa (tilintarkastajan toimikausi). Voimassa olevan lain pakottavat säännökset koskevat erityisesti yhtiösopimuksen irtisanomista (5 luvun 2 §), yhtiömiehen oikeutta vaatia selvitystilaa yhtiösuhteen edellytysten rauettua (5 luvun 5 §), oikeutta moittia yhtiön tilinpäätöstä (2 luvun 16 §) sekä yhtiömiehen oikeutta tarkastaa yhtiön kirjanpitoa ja saada tietoja yhtiön toiminnasta (2 luvun 15 §).

Kaupparekisterilain (129/1979, KRL) mukaan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perusilmoituksessa on mainittava yhtiön toiminimi, yhtiösopimuksen allekirjoituspäivä, yhtiömiesten ja mahdollisen toimitusjohtajan henkilötiedot, toiminnan laatu, toimipaikka, yhtiön postiosoite, toiminimen kirjoittajat sekä kommandiittiyhtiössä äänettömien yhtiömiesten omaisuuspanosten rahallinen arvo (KRL 5 § ja 6 §). Kaupparekisterikäytännössä nämä tiedot sekä yhtiön tilikausi edellytetään mainittaviksi yhtiösopimuksessa (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 67), joka on liitettävä avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perusilmoitukseen (kaupparekisteriasetus (208/1979), KRA, 8 § ja 9 §). Rekisteriviranomainen ei ole velvollinen tutkimaan yhtiösopimuksen sisältöä muuten kuin säännösten edellyttämässä laajuudessa.

Rekisteriviranomaisen noudattama käytäntö ei ole aina ollut johdonmukainen tilikautta koskevan yhtiösopimusmääräyksen osalta. Yhtiön edun mukaista on ollut, että tilikausimääräys on sisällytynyt yhtiösopimukseen. Myös Verohallinto on aina edellyttänyt, että yhtiömiesten on sovitettava yhtiön tilikaudesta. Yhtiön tilikaudesta voidaan periaatteessa sopia muutoinkin kuin yhtiösopimuksessa, joten yhtiömiehet ovat voineet ilmoittaa yhtiön tilikauden myös muulla tavalla Verohallinnolle.

Elinkeinotoiminnan edellytys ja määritelmä vero- ja yhtiöoikeudessa

Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön syntymiseksi edellytetään yhtiösopimuksen lisäksi elinkeinotoiminnan harjoittamista (1 luvun 1 §:n 1 momentti). Lain esitöiden mukaan elinkeinotoiminnan käsite vastaa elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (360/1968, EVL) ja kirjanpitolaissa (1336/1997, KPL) tarkoitettua liike- ja ammattitoimintaa. Maatalouden harjoittamista ei kuitenkaan lähtökohtaisesti pidetty elinkeinotoimintana (HE 6/1987 vp, s. 16).

Elinkeinotoiminnan osa-alueiden, liike- ja ammattitoiminnan, tunnusmerkkien arvioinnissa joudutaan nojautumaan oikeuskirjallisuuteen ja -käytäntöön, koska kirjanpito- ja verolainsäädännössäkään ei määritellä näiden toimintojen sisältöä. Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien toteutumista arvioidaan käytännössä kokonaisuutena. Elinkeinotoiminnasta voidaan katsoa olevan kysymys, vaikka jokin tunnusmerkki ei selvästi toteutuisikaan. Ratkaisuun vaikuttaa muun muassa se, onko verovelvollisen tulonmuodostumisprosessi liikkeenomainen vai ei. (Tikka, Nykänen, Juusela, Viitala: Yritysverotus I—II, sähköinen kirja, WSOYpro, viimeisin päivitys 13.4.2011.)

Voimassa olevan ja aiemman lain mukainen avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön määritelmä on johtanut eräisiin oikeudenkäynteihin, joissa yhtiösuhteen olemassaoloa on arvioitu. Korkein oikeus on arvioinut asiaa ainakin tapauksissa KKO 1966 II 99, KKO 1977 II 86 ja KKO 1995:155. Kahdessa ensiksi mainitussa ratkaisussa vahvistettiin, että avoin yhtiö voi syntyä muutenkin kuin nimenomaisella sopimuksella. Kyseinen periaate ilmenee myös voimassa olevan lain esitöistä. Viimeksi mainitussa maatalouden harjoittamista koskeneessa ratkaisussaan korkein oikeus totesi, että avoimen yhtiön syntymiseksi ilman nimenomaista sopimusta on perusteltua edellyttää, että yhteiseen lukuun harjoitettava taloudellinen toiminta on tarkoitettu luonteeltaan pysyväksi tai ainakin melko suurella varmuudella jatkuvaksi. Toiminta ei myöskään saa olla aivan pienimuotoista ja sen tulee olla yhtiön luonteeseen soveltuvalla tavalla järjestäytynyttä ja suunniteltua. Tapauksessa korkein oikeus katsoi, että yhteistoiminnan katsomista avoimen yhtiön muodossa harjoitetuksi tuki lähinnä se, ettei toimintaa voitu pitää aivan pienimuotoisena ja että tiloilla oli osaksi käytetty yhteistä työvoimaa ja koneita. Nämä seikat eivät kuitenkaan yksinään riittäneet osoittamaan, että osapuolten välille olisi syntynyt sopimus avoimena yhtiönä toimimisesta. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että elinkeinotoiminnan kriteerit on tapauksessa asetettu varsin ankariksi (Helminen: KKO 1995:155. Avoin yhtiö. Lakimies 3/1996, s. 496—500).

Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä koskevassa oikeuskirjallisuudessa on esitetty erilaisia kuvauksia siitä, milloin on kysymyksessä sellainen yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi harjoitettu elinkeinotoiminta, joka johtaa avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön syntyyn. Yhtiösuhteen syntymistä on arvioitava tapauskohtaisen kokonaisarvioinnin perusteella. Esitettyjen perusteluiden nojalla osapuolet eivät voi kaikissa tapauksissa riittävällä tavalla ennalta arvioida, syntyykö yhtiösuhte. Elinkeinoelämän ja erilaisten sopimussuhteiden jatkuva monimutkaistuminen sekä siirtyminen kohti voiton ja riskin jakamiseen perustuvia yhteistoimintamalleja lisäävät tilanteita, joissa avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö saattaa syntyä yhtiömiesten tietämättä.

Mikäli yhteistyön katsotaan synnyttävän avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön, saattavat seuraukset olla yhtiömiehille yllättäviä ja osin kohtuuttomia. Varsinkin henkilökohtainen velkavastuu koko elinkeinotoiminnasta saattaa olla tällainen seuraamus. Voimassa olevan lain lähtökohta on myös sikäli ongelmallinen, että laki sisältää huomattavan määrän sekä pakottavaa että tahdonvaltaista sääntelyä, joka saattaa olla avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehen kannalta yllättävää, mikäli osapuolet eivät ole tarkoittaneet toimia yhtiömuodossa.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteröinti

Voimassa olevassa laissa ei edellytetä avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön rekisteröintiä yhtiön syntymiseksi. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön kaupparekisterimerkinnällä ei ole oikeutta luovaa vaikutusta vaan ainoastaan toteava vaikutus. Lain esitöiden mukaan rekisteröinnillä on huomattava näyttöarvo. Käytännössä kaupparekisterissä olevat tiedot muun muassa liiketoiminnan vastuunalaisista harjoittajista ovat yhtiön ulkopuolisen kannalta keskeinen lähde arvioitaessa, miten päätösvaltaa yhtiössä käytetään ja kenellä on henkilökohtainen vastuu yhtiön velvoitteista (KKO 2012:41). Kaupparekisterilain mukaan kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiö ovat velvollisia tekemään perusilmoituksen ennen elinkeinotoiminnan aloittamista (KRL 2 § ja 3 §). Rangaistus kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 19 §:n 1 momentissa (KRL 30 §).

Ratkaisu poikkeaa muista yritysmuodoista, esimerkiksi osakeyhtiöstä tai osuuskunnasta, joissa kaupparekisterimerkinnällä on oikeutta luovaa vaikutus. Lain esitöissä ratkaisua on perusteltu yhtäältä sillä, että avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön sitoumuksista. Yhtiön edustaminen on näiden yhtiöiden osalta järjestetty siten, että yhtiö voi toimia ilman kaupparekisteri-ilmoitusta, koska jokaisella vastuunalaisella yhtiömiehellä on periaatteessa edustuskelpoisuus. Käytännössä edustus oikeus on osoitettava joko kaupparekisteritiedoilla tai kirjallisella yhtiösopimuksella. Toisaalta laissa säädettyä ratkaisua on perusteltu sillä, että lakia on sovellettava myös sellaisiin yhtiöihin, joita ei ole sääntelystä huolimatta ilmoitettu kaupparekisteriin (HE 6/1987 vp, s. 4). Oikeuskirjallisuudessa on yhtäältä perusteltu yhtiösuhteen syntymistä sääntelyn joustavuuden säilyttämisellä ja sillä, että yhtiömiehen oikeuksien suojaamisen tavoite liittyy syntytapaa koskevan sääntelyn sijaan enemmänkin henkilöyhtiön purkamista koskeviin säännöksiin (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 19). Toisaalta on pidetty ongelmallisena sitä, että yhtiösuhteen syntyessä vastuunalainen yhtiömies on vastuussa velvoitteesta, johon yhtiökumppani on mennyt hanketta edistettäessä. Lisäksi laki sisältää useita pakottavia säännöksiä, jotka automaattisesti tulevat sovellettaviksi. Mikäli varsinaista sopimusta ei ole, tulevat sovellettavaksi lain tahdonvaltaiset säännökset. Myös nämä saattavat johtaa yhtiömieheksi katsottujen kannalta yllättäviin seurauksiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi voiton ja tappion jakamiseen liittyvät säännökset (Aira-Raksinen ja Kymäläinen, Yritysoikeus, 2014, s. 125).

Muista yhtiömuodoista poiketen avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten vastuu yhtiön velvoitteista on henkilökohtaista, ensisijaista ja rajoittamatonta. Vastuunalainen yhtiömies vastaa koko omaisuudellaan kaikista yhtiön veloista niiden täyteen määrään. Yhtiön velkojan ei tarvitse kääntyä ensin yhtiön puoleen, vaan hän voi suoraan velkoa yhtiön velkaa keneltä tahansa vastuunalaiselta yhtiömieheiltä. Tässä suhteessa rekisteröinnillä ei ole erityistä merkitystä avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön velkojan suojan kannalta.

1.1.2 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteritietojen muuttaminen

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perusilmoituksessa on mainittava kaikkien yhtiömiesten henkilötiedot ja mahdollisten äänettömien yhtiömiesten omaisuuspanosten arvo rahassa

ilmaistuna (KRL 5 § ja 6 §). Ilmoituksen perusteella tiedot merkitään kaupparekisteriin, joten niissä tapahtuvista muutoksista on viipymättä tehtävä muutosilmoitus rekisteriviranomaiselle (KRL 14 §:n 1 momentti).

Muutosilmoitus on tehtävä myös, jos yhtiösopimukseen tehdään muutos (KRL 14 §:n 2 momentti). Henkilöyhtiön yhtiösopimuksen liittämisestä perusilmoitukseen on säädetty nimenomaisesti kaupparekisteriasetuksessa (KRA 8 § ja 9 §). Muutosilmoituksen liitteitä koskee soveltuvien osin, mitä on säädetty perusilmoitukseen oheistettavista liitteistä (KRA 19 §). Kun kaupparekisterilain mukaan rekisteriin merkitään yhtiösopimuksen allekirjoituspäivä, myös yhtiösopimuksen muutossopimuksen allekirjoituspäivä merkitään rekisteriin. Sopimuksen sisältö tulee rekisteröimisellä kaikilta osin julkiseksi. Yhtiösopimuksen muutoksen rekisteröimisellä ei ole oikeutta luovaa vaikutusta, vaan yhtiösopimus tulee muutettuna voimaan yhtiösopimuksen allekirjoituspäivänä tai yhtiösopimuksessa myöhemmin sovittuna ajankohtana. Rekisteröinnistä seuraa, että yhtiösopimuksen katsotaan tulleen sivullisten tietoon (KRL 26 §).

1.1.3 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön purkaminen ja yhtiömiehen osuuden lunastaminen

Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaisesti rajoitettu avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön toiminta-ajan pituutta, vaan yhtiömiehet voivat sopia asiasta vapaasti. Jos yhtiösopimuksessa ei ole sovittu yhtiösuhteen kestosta, sopimus katsotaan toistaiseksi voimassa olevaksi.

Jokaisella avoimen yhtiön yhtiömiehellä on oikeus irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva yhtiösopimus milloin tahansa ilmoittamalla siitä toisille yhtiömiehille. Irtisanomisaika on kuusi kuukautta, jollei toisin ole sovittu (5 luvun 2 §:n 1 momentti). Jos yhtiön toimintaa jatketaan huolimatta yhtiösopimuksessa sovitun yhtiökauden päättymisestä, yhtiösopimusta pidetään sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana (5 luvun 2 §:n 2 momentti). Lain esitöiden mukaan yhtiö on asetettava selvitystilaan määrätyn yhtiökauden umpeuduttua, jos joku yhtiömiehistä heti yhtiökauden päätyttyä vetoaa siihen. Jos kukaan yhtiömiehistä ei vetoa yhtiösopimuksen määräaikaaisuuteen ja yhtiön toimintaa jatketaan, yhtiösopimusta pidetään tämän jälkeen toistaiseksi voimassa olevana, mikä merkitsee 1 momentin mukaisen kuuden kuukauden irtisanomisajan tulemistä sovellettavaksi (HE 6/1987 vp, s. 41).

Jos yhtiösopimus on tehty eliniäksi tai yli kymmenen vuoden määräajaksi, yhtiömiehellä on aina oikeus irtisanoa sopimus kymmenen vuoden kuluttua samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa oleva yhtiösopimus (5 luvun 2 §). Voimassa olevan lain sanamuodosta ei käy ilmi, tarkoitetaanko yli kymmeneksi vuodeksi solmitulla sopimuksella tilannetta, jossa sopimusta jatketaan monta kertaa niin, että yhteenlaskettu sopimuskausi jatkuu yli kymmenen vuotta. Oikeuskirjallisuudessa on tulkittu, että edellä tarkoitettua irtisanomisoikeutta ei ole esimerkiksi, jos alkuperäinen sopimuskausi on alle kymmenen vuotta ja myös jatkokausi on alle kymmenen vuotta, vaikka ne yhteen laskettuina olisivat yli kymmenen vuotta (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 245).

Voimassa olevassa laissa säädetään pakottavasti yhtiömiehen oikeudesta vaatia yhtiön purkamista tietyissä tilanteissa (5 luvun 1 §:n 1 momentti). Yhtiösopimuksessa voidaan sopia muista purkuperusteista ja purkuvaatimuksen esittämiseen oikeutetuista henkilöistä.

Yhtiömiehen lisäksi oikeus vaatia purkamista on yhtiömiehen konkurssin, hänen osuutensa ulosmittauksen tai kuoleman johdosta konkurssipesällä, pakkohuutokaupassa osuuden ostaneella henkilöllä sekä kuolinpesällä (5 luvun 1 §:n 2 momentti). Lain esitöiden mukaan toiset yhtiömiehet eivät ole velvollisia ottamaan näitä oikeudenomistajia yhtiömieheksi, eikä oikeudenomistajilla ole velvollisuutta ryhtyä yhtiömieheksi.

Kun vaatimus yhtiön purkamisesta on tehty, yhtiömiehet voivat sopia siitä, miten yhtiö puretaan. Tällaista sopimusta ei kuitenkaan saa tehdä ilman konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakkohuutokauppaostajan suostumusta tai kuolinpesän suostumusta (5 luvun 1 §:n 3 momentti). Oikeuskirjallisuudessa säännöstä on perusteltu siten, että yhtiösopimusta solmittaessa ei voida aina ennakoida yhtiön purkamistilanteeseen liittyviä intressiritiriitoja ja siksi yhtiömies saattaa ennen purkamisperusteen olemassaoloa luopua selvitysmenettelyyn liittyvistä oikeussuojan takeista, jotka ovat purkamistilanteen ajankohtaistuttua tärkeitä hänen etujensa turvaamiseksi (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 278). Lain esitöissä esimerkkinä tällaisesta oikeussuojakeinosta esitetään ainoastaan yhtiösopimuksen määräys, jolla määrätään vain osa yhtiömiehistä selvitysmieheksi (HE 6/1987 vp, s. 49). Jos yhtiömiehet eivät sovi siitä, miten yhtiö puretaan, yhtiö on selvitettävä niin kuin lain 5 luvussa säädetään (5 luvun 1 §:n 4 momentti). Yhtiömiehellä tai muulla purkuvaatimuksen esittämiseen oikeutetulla henkilöllä on siten oikeus vaatia selvitystilaan asettamista.

Yhtiön purkamisen sijasta voidaan lunastaa sen yhtiömiehen yhtiöosuus, jonka suhteen on olemassa laissa tarkoitettu purkuperuste. Lunastaminen edellyttää muiden kuin lunastuksen kohteena olevan yhtiömiehen yksimielistä päätöstä (5 luvun 6 §:n 1 momentti). Lunastamista koskevissa säännöksissä ei nimenomaisesti säädetä siitä, milloin ja miten lunastamista koskeva sopimus voidaan tehdä. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että lunastamishdoista ja menettelystä voidaan yhtiösopimuksessa tai muutoin sopia laista poikkeavalla tavalla (Airaksinen ja Kymäläinen, Yritysoikeus, 2014, s. 173). Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi siksi, että lunastuksen määrä voi olla käytännössä epäselvä. Esimerkiksi voimassa olevan lain 5 luvun 6 §:n 2 momentin oletus lunastushinnasta ei välttämättä ole johdonmukainen tai riittävän tarkka.

Selvitysmiehen tulee viipymättä tehdä kaupparekisteriin ilmoitus selvitystilaan asettamisesta, selvitystilan lopettamisesta ja jälkiselvitystilasta (5 luvun 18 §). Vastaavasti yhtiömiehen tai selvitysmiehen tulee viipymättä tehdä kaupparekisteriin ilmoitus purkautumisesta, kun yhtiön omaisuus on jaettu tai yhtiö muuten on katsottava purkautuneeksi (6 luvun 5 §). Laissa ei säädetä rekisteri-ilmoituksen oikeusvaikutuksista. Ilmoituksella ei kuitenkaan ole oikeutta luovaa vaikutusta yhtiömiesten välisessä suhteessa. Sen sijaan suhteessa kolmanteen osapuoleen, joka ei ole tiennyt purkautumisesta, purkautuminen tulee voimaan vasta sen rekisteröinnin kuulukselta (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 329).

Avoimen yhtiön yhtiösopimuksen irtisanomista, purkamista, yhtiöosuuden lunastamista ja selvitystilaa koskevia säännöksiä sovelletaan eräin poikkeuksin kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömiehiin (1 luvun 1 §:n 2 momentti ja 7 luvun 2 §:n 1 momentti). Kommandiittiyhtiön selvitystilassa äänettömän yhtiömies toimii selvitysmiehenä vain, jos yhtiömiehet näin ovat sopineet tai hänet on tähän tehtävään määrätty (7 luvun 8 §:n 2 momentti).

Äänettömän yhtiömiehen kuoleman, konkurssin tai yhtiöosuuden ulosmittauksen johdosta ei voida vaatia yhtiön purkamista, vaan muilla yhtiömiehillä on oikeus lunastaa hänen osuutensa. Yhtiöosuus on lunastettava myös konkurssipesän, kuolinpesän tai ulosmittausvelkojan sitä vaatiessa (7 luvun 8 §:n 1 momentti). Lunastus rajoittuu äänettömien yhtiömiesten pääoman palauttamiseen (7 luvun 9 §:n 1 momentti), jollei toisin ole sovittu. Tällöin yhtiö voi jatkaa toimintaansa normaalisti, ja äänettömän yhtiömiehen oikeudenomistajat voivat velkoa lunastusta normaalissa siviiliprosessissa (HE 6/1987 vp, s. 59). Vastajana lunastusprosessissa on kommandiittiyhtiö, mutta sen vastuunalaiset yhtiömiehet ovat myös vastuussa lunastuksen suorittamisesta (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 275).

Käytännössä on mahdollista, että jo ennen yhtiön purkamista tai yhtiömiehen osuuden lunastamista yhtiömiehet päättävät yhtiön varojen nostamisesta yhtiösopimuksessa määrättyllä ta-

valla, kuten enemmistöpäätöksellä. Käytännössä tämä voi tarkoittaa yhtiön toiminnan päättämistä ilman selvitysmenettelyä siten, että yhtiö jää edelleen muodollisesti olemaan. Sopimusvapautta on kuitenkin rajoitettu siten, että jos yhtiömiehen yhtiöosuus on ulosmitattu, velallinen saa vain ulosmittausvelkojan suostumuksin sopia yhtiöosuutensa lunastamisesta ja omaisuuden jaosta (5 luvun 3 §:n 3 momentti). Yhtiömiehen yhtiöosuuden ulosmittaus ei vielä oikeuta ulosmittausvelkojaa vaatimaan yhtiön purkamista, vaan saatavansa suoritukseksi ulosmittausvelkojan on odotettava yhtiöosuuden pakkohuutokaupan toimittamista (HE 6/1987 vp, s. 42).

1.1.4 Osakeyhtiön rekisteröinti, rekisteritietojen muuttaminen, toiminnan päättyminen ja yhtiön purkaminen

Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen asemaa voidaan velkavastuun osalta verrata osakeyhtiön osakkeenomistajan asemaan (ks. myös Wilhelmsson ja Jääskinen, s. 8). Osakeyhtiötä sekä osakkeenomistajan asemaa säännellään osakeyhtiölaissa (624/2006, OYL).

Osakeyhtiö syntyy rekisteröimisellä (OYL 2 luvun 9 §:n 1 momentti). Yhtiön perustamiseksi on laadittava perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat. Perustamissopimuksessa on aina mainittava sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet, osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta), osakkeen maksuaika sekä yhtiön hallituksen jäsenet. Perustamissopimuksessa on lisäksi tarvittaessa mainittava yhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Perustamissopimuksessa voidaan nimetä hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja. Tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. On myös mahdollista, että perustamissopimuksessa määrätään osakeyhtiön ensimmäisestä tilikaudesta ja yhtiöjärjestyksessä seuraavista tilikausista. Perustamissopimukseen on otettava tai liitettävä yhtiöjärjestys, jossa on aina mainittava vähintään yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta, sekä toimiala (OYL 2 luvun 1—3 §).

Osakeyhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa (OYL 2 luvun 8 §:n 1 momentti). Osakkeenomistajien rajoitetun vastuun vuoksi osakeyhtiölaissa säädetään nimenomaisesti rekisteröimisen oikeusvaikutuksista, yhtiön puolesta ennen yhtiön rekisteröintiä tehdyistä toimituksista, sopimuskumppanin asemasta hänen tehdessään oikeustoimia rekisteröimättömän yhtiön kanssa sekä perustamisen raukeamisesta (OYL 2 luvun 9—12 §).

Osakeyhtiön perusilmoituksessa on mainittava yhtiön toiminimi, perustamissopimuksen päivämäärä, yhtiön toimiala, yhtiön kotipaikka, yhtiön osoite, osakepääoma, osakkeiden lukumäärä ja mahdolliset yhtiöjärjestyksen määräykset osakkeen nimellisarvosta sekä kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään. Lisäksi on mainittava yhtiöjärjestyksen määräys, jonka mukaan yhtiössä voi olla erilaisia osakkeita, sekä tällaisten osakkeiden lukumäärä lajeittain, hallituksen puheenjohtajan sekä jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot ja jos yhtiöllä on toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen tai isännöitsijä, kunkin henkilötiedot ja jos yhtiöllä on hallintoneuvosto, sen puheenjohtajan sekä jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot. Edelleen on mainittava tilintarkastajan, päävastuullisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan henkilötiedot ja yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön edustamisesta sekä, jos jollekulle on annettu oikeus edustaa yhtiötä yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa sekä yhtiön tilikausi (KRL 9 §). Osakkeenomistajan henkilötietoja tai hänen omaisuutensa määrää tai arvoa ei tarvitse ilmoittaa rekisteröitäväksi. Tältä osin riittää, että tiedot ilmenevät osake- ja osaksluettelosta (OYL 3 luvun 15 §).

Rekisteriviranomaiselle on tehtävä viipymättä ilmoitus, jos asiantilassa, josta on tehty merkintä kaupparekisteriin, tapahtuu muutos. Muutosilmoitus on tehtävä myös, kun osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen tehdään muutos (KRL 14 §, OYL 5 luvun 30 §:n 2 momentti). Yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevaa päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on rekisteröity (OYL 5 luvun 30 §:n 2 momentti).

Osakeyhtiö katsotaan puretuksi, kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa. Selvitysmiesten on viipymättä ilmoitettava purkautuminen rekisteröitäväksi (OYL 20 luvun 17 §:n 1 momentti). Yhtiö on poistettu rekisteristä, kun päätös siitä on merkitty rekisteriin (OYL 20 luvun 20 §).

1.1.5 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käytön kehitys

Avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden määrän kehitys

Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterissä oli vuoden 1999 päättyessä noin 15 400 avointa yhtiötä ja noin 48 900 kommandiittiyhtiötä. Kesäkuun 2015 lopussa kaupparekisterissä oli noin 12 000 avointa yhtiötä ja noin 34 000 kommandiittiyhtiötä.

Patentti- ja rekisterihallitus selvitti keväällä 2009 rekisteröimättömien avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden lukumäärää. Selvityksen mukaan Verohallinnon perustiedoissa oli 490 rekisteröimätöntä avointa yhtiötä ja 164 rekisteröimätöntä kommandiittiyhtiötä. Verohallinnon rekisterissä oli maaliskuussa 2015 yhteensä 180 sellaista toimivaa avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä, jotka eivät ole kaupparekisterissä. Verohallinto on rekisteröinyt avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt ennakkoperintä- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin yhtiön tekemän hakemuksen perusteella. Verohallinto on yhtiön rekisteröimiseksi edellyttänyt muun muassa yhtiösopimuksen liittämistä hakemukseen.

Lain muuttaminen siten, että nyt rekisteröimättömän avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön on rekisteröidyttävä säilyttääkseen yhtiömuotonsa, koskee siten käytännössä noin 180 toimivaa yhtiötä.

Tilastokeskuksen toimialakohtaisten yritystilastojen mukaan vuosina 1993—2000 tilastoitujen avoimien yhtiöiden lukumäärä laski noin 9 600:sta 8 100:een. Vuosina 2001—2012 tilastoitujen avointen yhtiöiden lukumäärä laski noin 6 900:aan. Tilasto perustuu Tilastokeskuksen yritysrekisteriin sekä rekisterin lähdeaineistoina käytettävien Verohallinnon rekisteröintitietoihin. Tilasto kattaa yritykset, joiden toiminta-aika tarkasteluvuonna on ylittänyt puoli vuotta. Lisäksi yrityksen tuli työllistää yli puoli henkilöä tai liikevaihdon olla vähintään 10 340 euroa (vuoden 2012 luku, korjataan indeksillä vuosittain). Vuosina 1993—2007 vähintään yhtenä vuonna vähintään 1 000 avointa yhtiötä oli kirjattu seuraaviin toimialaluokkiin: teollisuus, rakentaminen, tukku- ja vähittäiskauppa, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut sekä liike-elämän palvelut. Rahoitustoimintaa harjoittaneiden avointen yhtiöiden lukumäärä vaihteli vuosina 1993—2007 kahden (2) ja 15 yhtiön välillä. Vuodesta 2008 alkaen Tilastokeskus on muuttanut yritysten toimialakohtaisia vertailuperusteita, mikä tekee vertailun edellisten tilastojen kanssa epätarkoituksenmukaiseksi. Uuden tilaston toimialaluokassa rahoitus- ja vakuutus-toiminta harjoittavien avointen yhtiöiden yhteismäärä ei ole olennaisesti muuttunut vuoteen 2007 nähden. Vuonna 2012 rahoitus- ja vakuutus-toimintaa harjoitti Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietojen mukaan 13 avointa yhtiötä.

Vuosina 1993—2000 Tilastokeskuksen toimialakohtaisten yritystilastojen kommandiittiyhtiöiden lukumäärä putosi noin 33 400:sta noin 25 000:een. Vuosina 2001—2012 tilastoitujen kommandiittiyhtiöiden lukumäärän lasku jatkui noin 19 200:aan. Vuosina 1993—2007 vähin-

tään yhtenä vuonna vähintään 1 000 avointa yhtiötä on kirjattu seuraaviin toimialaluokkiin: teollisuus, rakentaminen, tukku- ja vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut ja liike-elämän palvelut sekä muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut. Vuosina 1993—2000 rahoitustoimintaa harjoittaneiden kommandiittiyhtiöiden lukumäärä vaihteli 17 ja 72 yhtiön välillä. Sen sijaan vuosina 2001—2007 niiden lukumäärä nousi 175 yhtiöön Uuden tilaston toimialaluokassa rahoitus- ja vakuutustoimintaa harjoittavien kommandiittiyhtiöiden lukumäärä on noussut hieman vuosina 2008—2012. Vuonna 2012 rahoitus- ja vakuutustoimintaa harjoitti Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietojen mukaan 210 kommandiittiyhtiötä.

Pääomasijoitustoimialan kehitys

Suomen Pääomasijoitusyhdistys ry:n tilastotietojen mukaan kaikki yhtiömuodot kattavat suomalaiset pääomasijoitusyhtiöt keräsivät vuonna 2012 uusiin rahastoihin 516 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 yhteensä 472 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 suomalaiset pääomasijoittajat keräsivät 585 miljoonaa euroa uusia kasvuyrityksiin sijoitettavia varoja. Suomalaisen pääomasijoitusyhtiöiden sijoitukset vuonna 2012 olivat 486 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 538 miljoonaa euroa sekä kotimaisiin että ulkomaisiin kohdeyhtiöihin. Vuonna 2014 suomalaiset pääomasijoitusyhtiöt sijoittivat 575 miljoonaa euroa. Alkuvaiheen yritykset saivat pääomasijoittajilta kasvurahoitusta vuonna 2012 yhteensä 80 miljoonaa euroa (130 yritystä) ja vuonna 2013 yhteensä 135 miljoonaa euroa (176 yritystä). Suomalaisen pääomasijoitusyhtiöiden hallinnoimat pääomat olivat vuoden 2013 lopussa 5,5 miljardia euroa ja 2014 lopussa 5,6 miljardia euroa. (lähde: <http://www.fvca.fi/tietokeskus/tilastot/>, viitattu 12.3.2015).

Pääomasijoitusrahastojen tavanomaisin yhtiöoikeudellinen muoto on kommandiittiyhtiö, ulkomainen limited partnership tai rahaston kotivaltion lainsäädännössä määritelty erikoissijoitusrahasto. Seuraavassa on pääpiirteittäin esitelty suoria sijoituksia kohdeyhtiöihin tekevien pääomasijoitusrahastojen sekä näihin pääomasijoitusrahastoihin sijoituksia tekevien ns. rahastojen rahastojen toimintaa. Kattavampi ja yksityiskohtaisempi selvitys on saatavilla oikeusministeriön internetsivuilla henkilöyhtiölain muutostarpeesta laaditussa arvioissa (<http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/yhtiooikeus/henkiloyhtiolainmuuttaminen.html>).

Pääomasijoitustoimialan markkinakäytäntöihin on vaikuttanut keväällä 2014 voimaan tullut laki vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014), jolla pantiin täytäntöön EU:n vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista annettu direktiivi (2011/61/EU). Laissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajien toimilupavelvollisuudesta ja asetetaan vaihtoehtorahastojen hoitajille muun muassa niiden omaan pääomaan, maksuvalmiuden- ja riskienhallintaan sekä arvonmääritykseen liittyviä vaatimuksia. Lisäksi laissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajan tiedonantovelvollisuudesta ja vaihtoehtorahastojen markkinoinnista. Vaihtoehtorahastojen oikeudellista muotoa säänteleviä lakeja, kuten avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia, ei ole ollut tarpeen muuttaa vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevan sääntelyn täytäntöön panemiseksi (HE 94/2013 vp., s. 102).

Pääomasijoitusrahaston yhtiöpanosten vähimmäis- ja enimmäismäärä on yleensä rajoitettu sekä toimiaika ennalta määrätty. Myös aika, jonka kuluessa pääomasijoitusrahastoon voi liittyä uusia yhtiömiehiä, on tavallisesti rajoitettu. Pääomasijoitusrahaston sijoitustoiminta perustuu rahaston vastuunalaisen yhtiömiehen eli hallinnointiyhtiön laatimaan sijoitusstrategiaan, jonka äänettömät yhtiömiehet eli sijoittajat hyväksyvät tehdessään sijoituksen pääomasijoitusrahastoon. Pääomasijoitusrahaston hallinnointiyhtiö on velvollinen noudattamaan sijoitusstrategiaa pääomasijoitusrahaston sijoitustoiminnassa.

Sijoitusstrategiassa sovitaan muun muassa enimmäisaika (sijoituskausi), jonka aikana pääomasijoitusrahasto voi tehdä niin kutsuttuja ensisijoituksia. Sijoituskauden päättymisen jälkeen pääomasijoitusrahasto voi tehdä niin kutsuttuja jatko- ja/tai lisäsijoituksia pääomasijoitusrahaston olemassa oleviin sijoituskohteisiin.

Sijoitusstrategiassa määritellään aika, jonka kuluessa pääomasijoitusrahasto pyrkii realisoimaan kaikki tekemänsä sijoitukset. Pääomasijoitusrahaston toimiaika pyritään määrittämään siten, että pääomasijoitusrahasto kykenee realisoimaan kaikki sijoituksensa toimiajan puitteissa. Koska sijoitukset pyritään realisoimaan parhaaseen mahdolliseen hintaan, on kuitenkin tavanomaista, että kaikkia sijoituksia ei voida tai haluta realisoida ennalta määrätyn toimiajan puitteissa. Pääomasijoitusrahastoa koskevissa sopimuksissa pääsääntöisesti sovitaan mahdollisuudesta jatkaa pääomasijoitusrahaston toimikautta sopimuksessa määrättyllä tavalla. Toimikautta voidaan jatkaa joko pelkästään hallinnointiyhtiön päätöksellä tai siihen voidaan vaatia sijoittajien erillinen suostumus. Sijoittajien tai hallinnointiyhtiön kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että pääomasijoitusrahastoa purettaessa yhtiömiehille jaettaisiin purkuvastikkeena mahdollisia pääomasijoitusrahaston sijoituskohteita tai niihin liittyviä vastuita tai saamisia.

Edellä mainittujen kohdeyrityksiin sijoituksia tekevien pääomasijoitusrahastojen lisäksi markkinoilla on niin kutsuttuja rahastojen rahastoja, jotka sijoittavat suoria sijoituksia tekeviin pääomasijoitusrahastoihin ja joiden sijoitukset muodostuvat näiden rahastojen yhtiömiesosuuksista. Näiden rahastojen sijoitusstrategia edellyttää suoria sijoituksia tekeviä pääomasijoitusrahastoja merkittävästi pidempää toimiaikaa, sillä rahastosijoitusten kestoaika on pidempi kuin kohdeyrityssijoitusten kestoaika.

Pääomasijoitusrahaston toimikausi ja sen mahdollinen jatkaminen ovat olennaisia pääomasijoitusrahaston toiminta- ja sijoitusstrategiaan kuuluvia osatekijöitä, joista vastuunalainen yhtiömies eli hallinnointiyhtiö ja rahaston äänettömät yhtiömiehet eli sijoittajat sopivat pääomasijoitusrahastoa perustettaessa. Osapuolten mahdollisuus sopia vapaasti ja oikeudellisesti pätevästi pääomasijoitusrahaston toimiajan pituudesta ja sen jatkamisesta on siten tärkeä osa pääomasijoitusrahaston toimintaa koskevia ehtoja.

Suoria sijoituksia kohdeyrityksiin tekevien pääomasijoitusrahastojen, joiden sijoituskauden pituus on 4–5 vuotta rahaston perustamisesta, keskimääräinen ennalta sovittu toimiaika on 10 vuotta pääomasijoitusrahaston perustamisesta. Lisäksi pääsääntöisesti on sovittu mahdollisuudesta jatkaa toimikautta yhdestä kolmeen vuoteen.

Pääomasijoitusrahaston toimikauden jatkaminen 10 vuoden jälkeen on käytännössä hyvin yleistä. Vain erittäin harvoin kotimainen pääomasijoitusrahasto on lopettanut toimintansa 10 vuoden kuluessa pääomasijoitusrahaston perustamisesta. Rahastojen toimikauden pituus on yleensä 12–16 vuotta, ja aika riippuu rahastojen rahaston sijoituskauden pituudesta (jos sijoituskauden pituus on esim. kolme vuotta rahastojen rahaston perustamisesta, rahastojen rahaston toimiajan pituuden on oltava 13–16 vuotta). Tarkoituksena on, että rahastojen rahasto puretaan vasta sitten, kun se on realisoinut kaikki sijoituksensa kohderahastoihin.

Pääomasijoitusrahaston toimiajan pituudella ei ole käytännössä merkittävää vaikutusta pääomasijoitusrahastosijoituksen muuttamiseen rahaksi eli likvidiyteen. Pääomasijoitusrahastojen sopimuksissa sovitaan lähes poikkeuksetta yhtiömiesosuuden luovuttamista ja siirtämistä koskevista ehdoista. Useimmiten sopimukset sisältävät myös vastuunalaisen yhtiömiehen irtisanomista ja uuden vastuunalaisen yhtiömiehen nimittämistä koskevat ehdot, joiden tarkoituksena on turvata äänettömien yhtiömiesten asemaa.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä koskevan lain kehittämisen kannalta merkityksellisiä vertailumaita ovat Ruotsi, Tanska, Iso-Britannia, Iso-Britannialle kuuluva Guernseyn itsehallintoalue, Saksa, Ranska ja Luxemburg. Kaikissa vertailumaissa pääomasijoitustoimintaa harjoitetaan myös kommandiittiyhtiötä muistuttavassa yhtiömuodossa. Yksityiskohtainen kansainvälinen vertailu on esitetty oikeusministeriön arviomuistiossa 2.4.2013 avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muutostarpeesta (<http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/yhtiooikeus/henkiloyhtiolainmuuttaminen.html>).

Vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista annettu direktiivi sekä sitä täydentävät komission delegoitu asetus (EU N:o 231/2013) ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) ohjeet ovat yhdenmukaistaneet pääomasijoitustoimialan markkinakäytäntöjä EU:n jäsenvaltioissa.

Ruotsi

Ruotsin voimassa olevan henkilöyhtiölain (Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag) mukaan kauppayhtiön (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) syntyminen on sidottu rekisteröintiin. Rekisteröintivaatimus tuli voimaan vuoden 1995 alusta ja siirtymäaikaa oli yksi vuosi. Ruotsin henkilöyhtiölaissa ei ole yksityiskohtaisia yhtiösopimuksen vähimmäissisältöä koskevia vaatimuksia, mutta kaupparekisterilaissa on säädetty tiedoista, jotka on ilmoitettava rekisteröitäväksi. Ruotsin henkilöyhtiölaissa yhtiösopimuksen irtisanomista ja purkamista koskevat säännökset ovat osin tahdonvaltaisia, osin pakottavia.

Tanska

Tanskan laissa tietyistä elinkeinotoiminnan harjoittajista (lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, nr. 651 af 15. juni 2006) ei ole nimenomaisia säännöksiä henkilöyhtiön syntymisestä eikä yhtiösopimuksen sisällöstä. Henkilöyhtiöt on rekisteröitävä kaupparekisteriin viimeistään kaksi viikkoa yhtiön oikeutta luovan perustamispäätöksen jälkeen. Yhtiöjärjestys on liitettävä rekisteri-ilmoitukseen. Laissa ei ole säännöksiä yhtiösopimuksen tai -suhteen kestosta. Laissa ei myöskään säädetä henkilöyhtiön purkamisesta.

Iso-Britannia

Iso-Britannian avointa yhtiötä muistuttavasta general partnership -yhtiöstä säädetään vuoden 1890 Partnership Actissa (U.K PA). Kommandiittiyhtiöitä vastaaviin limited partnership -yhtiöihin sovelletaan lisäksi vuoden 1907 Limited Partnership Actia (U.K LPA). Laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä yhtiösopimuksen vähimmäissisällöstä. Limited partnership -yhtiö on rekisteröitävä. Rekisteri-ilmoituksesta on käytävä ilmi muun muassa yhtiömiesten rajoitettu vastuu sekä kuvaus kunkin yhtiömiehen asemasta ja kunkin limited partner -yhtiömiehen sijoittaman pääoman määrä sekä maininta sen suorittamistavasta. Jos limited partnership -yhtiötä ei rekisteröidä, se katsotaan general partnership -yhtiöksi, joka vastaa pitkälti suomalaista avointa yhtiötä. Yhtiömiehet voivat varsin vapaasti sopia yhtiön purkamisesta.

Saksa

Saksan kauppakaaren (Handelsgesetzbuch, HGB) ja siviililakikirjan (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) yleisten säännösten mukaan avoin kauppayhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät yhtiömiesten sopimuksella ja ne on rekisteröitävä toimipaikan kaupparekisteriin. Myös kauppa-

rekisteriin rekisteröityjen tietojen muutokset on aina rekisteröitävä. Saksan lainsäädännössä ei ole rajoitettu yhtiöiden toiminta-aikaa. Yhtiön purkamisesta on säädetty yhtiömiehen oikeuksien turvaamiseksi osin pakottavin säännöksin.

Ranska

Suomen avointa yhtiötä vastaavaa ranskalaista SNC-yhtiömuotoa (une société en nom collectif), ja kommandiittiyhtiötä vastaavaa SCS-yhtiömuotoa (une société en commandite simple) koskevat yleiset säännökset sisältyvät Ranskan siviililakikirjaan (Code civile, III kirja, luku IX) ja yhtiömuotokohtaiset erityissäännökset Ranskan kauppakaareen (Code de commerce). Ranskan lain mukaan yhtiöt saavat oikeushenkilöllisyyden vasta rekisteröinnin perusteella ja rekisteröintipäivästä alkaen. Yhtiön yhtiöjärjestys on laadittava kirjallisesti ja sen sisällöstä on säädetty lailla. Ranskan lain mukaan henkilöyhtiön toimikausi ei voi ylittää 99 vuotta, ellei laissa ole toisin määrätty yhtiön muodon tai tarkoituksen vuoksi. Yhtiön toimikautta voidaan jatkaa yhtiömiesten päätöksellä. Vastuunalaisella ja äänettömällä yhtiömiehellä on lähtökohdaisesti oikeus hakea tuomioistuimelta yhtiön purkamista laissa säädetyillä perusteilla.

1.3 Nykytilan arviointi

1.3.1 Yhtiön syntyminen ja yhtiösopimuksen vähimmäissisältö

Yhdessä taloudellista toimintaa harjoittavat osapuolet eivät voimassa olevan lain avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön määritelmän perusteella voi kaikissa tapauksissa riittävällä varmuudella ennalta arvioida, onko yhtiösuhte syntynyt vai ei. Toisaalta avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön sopimuskumppaneille voi seurata tarpeettomia selvityskustannuksia, jos kaupparekisteristä ei ole saatavilla tietoja siitä, miten päätösvaltaa yhtiössä käytetään ja kenellä on henkilökohtainen vastuu yhtiön velvoitteista. Nykytilan arvioinnissa on lisäksi otettava huomioon elinkeinoelämän ja erilaisten sopimussuhteiden jatkuva monimutkaistuminen. Liike- ja ammattitoiminnassa harjoitetun yhteistyön tulkitseminen avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi ilman osapuolten nimenomaista tahdonilmausta ei ole perusteltua.

Voimassa olevassa laissa ei ole tarkempia säädöksiä yhtiösopimuksen muodosta ja sisällöstä. Kun avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustaminen kytketään rekisteröimiseen, on perusteltua säätää yhtiösopimuksen sisältöä ja muotoa koskevista vähimmäisvaatimuksista. Lisäksi on tarpeen säätää toiminnasta ennen rekisteröintiä, oikeustoimista rekisteröimättömän yhtiön kanssa sekä perustamisen raukeamisesta.

1.3.2 Yhtiösopimuksen irtisanomisoikeuden rajoittaminen ja yhtiön purkamismenettelystä sopiminen etukäteen

Voimassa olevan lain mukainen yhtiösopimuksen irtisanomismahdollisuus voi vähentää avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käytettävyyttä sellaisessa elinkeinotoiminnassa, jossa käytännössä tarvitaan yli kymmenen vuoden toimikautta. Lakia on tarpeen selvittää ja muuttaa niin, että tietyin edellytyksin yhtiömiehet voivat sitoutua yli kymmenen vuotta toimiviin yhtiöihin. Toisaalta on edelleen tarpeen rajoittaa yli kymmenen vuoden yhtiökausista sopimista avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan luonnollisen henkilön osalta.

Lisäksi avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin tehtävien sijoitusten edistämiseksi ja yritystoiminnan muutosten hallitsemisen helpottamiseksi on tarpeen muuttaa avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön purkamismenettelyä koskevia säännöksiä siten, että yhtiön purkumenette-

lystä ja yhtiöosuuden lunastamisesta voidaan yhtiömiehiä ja sivullisia sitovasti sopia myös etukäteen eikä vasta yhtiömiehen purkuvaatimuksen tekemisen jälkeen.

2 Esityksen tavoitteet ja pääasialliset ehdotukset

2.1 Esityksen tavoitteet

Tarkoituksena on helpottaa pitkäaikaisia investointeja edellyttävän yritys- ja sijoitustoiminnan harjoittamista avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön muodossa. Lisäksi tarkoituksena on selvittää henkilöyhtiön perustamista ja helpottaa henkilöyhtiön yritystoiminnan muutosten hallintaa siten, että yhtiömiesten ja sivullisten on helpompi ennakoita muutosten vaikutukset.

2.2 Pääasialliset muutosehdotukset

Lain soveltamisala. Ehdotuksella selvennetään lain soveltamisalaa siten, että lakia sovelletaan vain sellaiseen yhteistoimintaan, jossa yhtiömiesten nimenomainen tarkoitus on perustaa kaupparekisteriin ilmoitettava avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö.

Henkilöyhtiön perustaminen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimisellä. Ehdotuksessa säädetään myös ennen yhtiön rekisteröintiä tehdyistä toimista. Muutosten jälkeen henkilöyhtiöitä koskeva sääntely vastaa näiltä osin muita yhteisömuotoja koskevaa sääntelyä. Erityistä tarvetta poiketa muita yhteisömuotoja koskevasta sääntelystä ei ole. Siirtymäsäännöksellä varmistetaan, että rekisteröintivelvollisuudesta ei aiheudu merkittäviä kustannuksia eikä tarpeettomia oikeudenmenetyksiä voimassa olevan lain mukaan perustetuille rekisteröimättömille yhtiöille.

Ehdotuksen siirtymäsäännöksessä säädetään määräajasta, jonka kuluessa nykyisin rekisteröimättömät yhtiöt on ilmoitettava Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin. Määräajan päättämiseen asti myös kaupparekisteriin merkitsemättömiä henkilöyhtiöitä pidetään avoimina yhtiöinä ja kommandiittiyhtiöinä. Siirtymäajan säätämällä vältetään tarpeettomat yhtiöiden purkamiset ja oikeudenmenetykset. Määräajan päättymisen jälkeen aiemmin rekisteröimättömän yhtiön katsotaan purkautuneen, jollei yhtiön rekisteri-ilmoitusta ole tehty määräajassa. Verohallinnon tiedossa olevia rekisteröimättömiä toimivia henkilöyhtiöitä on 180. Näillä yhtiöillä on Y-tunnus ja ne on merkitty yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (YTJ) Verohallinnon asiakkuuden vuoksi (Verohallinnon rekisterissä avoin yhtiö).

Yhtiösopimuksen sisältö ja muuttaminen. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteröintivelvollisuuden johdosta lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiön perustamiseksi on laadittava kirjallinen yhtiösopimus. Yhtiösopimuksen sisältövaatimukset vastaavat avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rekisteri-ilmoituksesta kaupparekisterilaissa säädettyä. Lisäksi ehdotetaan, että yhtiösopimuksen muutos tulee voimaan muutoksen rekisteröimisellä.

Ehdotuksella myös selvennetään rekisteröitävän yhtiösopimuksen ja yhtiömiesten välisen muun sopimisen suhdetta. Useissa kohdin laissa säädetään, että sovelletaan tiettyä oletussääntöä, jollei toisin ole sovittu. Käytännössä ”sopiminen” voidaan toteuttaa yhtiösopimuksessa tai muulla tavoin. Osakeyhtiö- ja osuuskuntalainsäädäntöä vastaavasti sivullisen (mukaan lukien erikoissijoitusrahaston uuden äänettömän yhtiömiehen) oletetaan yleensä tietävän vain rekisteröityyn yhtiösopimukseen ja lakiin perustuvat ehdot. Tällöin yhtiömiesten osakassopimukseen perustuvat ehdot oikeuttavat ja velvoittavat lähtökohtaisesti vain kyseisen sopimuksen osapuolet. Koska avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä yhtiöosuuden luovuttaminen ja hankkiminen edellyttää yleensä kaikkien yhtiömiesten yksimielistä päätöstä, samalla voidaan huolehtia siitä, että uusi yhtiömiestä otetaan tarvittaessa mukaan osakassopimuksen osapuoleksi.

Toisaalta ei ole aihetta rajoittaa nykyisin sallittua yhtiösopimuksen ulkopuolista sopimista, koska ei ole tarpeen muuttaa nykyisten yhtiösopimusten ja osakassopimusten muodostamaa kokonaisuutta.

Yhtiösopimuksen irtisanominen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiösopimuksessa voidaan määrätä kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä ja vastuunalaisena yhtiömiehenä olevaa oikeushenkilöä sekä avoimen yhtiön yhtiömiehenä olevaa oikeushenkilöä sitovasti yli kymmenen vuoden yhtiökaudesta siten, ettei yhtiömiehellä ole suoraan lain perusteella oikeutta irtisanoa sopimusta kymmenen vuoden määräajan jälkeen. Tarkoituksena on parantaa avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön käytettävyyttä pitkäaikaisia investointeja edellyttävässä toiminnassa. Toisaalta rajoittamattoman henkilökohtaisen velkavastuun vuoksi on edelleen tarpeen säilyttää voimassa olevan lain mukainen irtisanomisoikeus silloin, kun avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies on luonnollinen henkilö. Voimassa olevan lain esitöissä mainittu henkilökohtaisen toimintavapauden rajoittuminen viittaa ensisijassa juuri luonnollisiin henkilöihin avoimen yhtiön yhtiömiehinä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisina yhtiömiehinä (HE 6/1987 vp, s. 41).

Lisäksi selvennetään yhtiömiehenä olevan luonnollisen henkilön irtisanomisoikeutta määräaikaisen toimikauden jatkamisen yhteydessä siten, että lakiin perustuvaa irtisanomisoikeutta ei ole, jos jokainen sovittu toimikausi on enintään 10 vuotta.

Voimassa olevan lain 5 luvun 5 §:n mukaan yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista, kun yhtiösuhteen edellytykset ovat rauenneet. Säännös antaa yhtiömiehelle riittävän suojan yhtiösuhteen edellytysten olennaisessa muutoksessa silloinkin, kun yhtiösopimus on laadittu eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi.

Yhtiön purkaminen ja yhtiöosuuden lunastaminen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiömiehet voivat sopia etukäteen yhtiön purkamisessa noudatettavasta menettelystä ja yhtiömiehen osuuden lunastamisesta.

Yhtiön sulautuminen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön sulautuminen tulee voimaan rekisteröimisellä. Sulautumisen voimaantulo rekisteröinnillä vastaa ehdotuksia, joiden mukaan avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät ja niiden yhtiösopimuksen muutokset tulevat voimaan rekisteröinnillä. Ehdotus vastaa myös osakeyhtiö- ja osuuskuntalakia.

3 Esityksen vaikutukset

Yritysvaikutukset. Ehdotus vaikuttaa käytännössä vähän henkilöyhtiöiden perustamiseen. Nykyisinkin henkilöyhtiö ilmoitetaan käytännössä lähes aina rekisteröitäväksi, kun yhtiömiesten nimenomainen tarkoitus on harjoittaa yritystoimintaa henkilöyhtiömuodossa. Ehdotus parantaa kaupparekisteritietojen ajantasaisuutta, kun yhtiön perustaminen ja yhtiösopimusten muutos on merkittävä kaupparekisteriin ennen kuin perustaminen tai muutos tulee voimaan. Käytävissä olevien tietojen perusteella rekisteröintivelvollisuus koskisi noin 180 rekisteröimätöntä toimivaa henkilöyhtiötä. Ilmoituksen käsittelymaksu on 240 euroa. Ilmoituksen vähimmäisvaatimukset ovat niin vähäiset, että pienimuotoista toimintaa harjoittavan henkilöyhtiön ilmoituksen tekemiseen ei yleensä tarvita ulkopuolista apua. Tämän vuoksi ilmoituksen laatimis- ja lähettämiskuluiksi on arvioitu 40 euroa. Näillä perusteilla rekisteröintivelvollisuudesta aiheutuvat kulut olemassa oleville rekisteröimättömille henkilöyhtiöille ovat yhteensä enintään 50 000 euron luokkaa.

Yhtiösopimuksen muutoksen rekisteröintivelvollisuus voi periaatteessa koskea jonkin verran suurempaa osaa henkilöyhtiöistä. Tietävästi yhtiösopimuksen muutokset pienimmissä henkilöyhtiöissä ovat harvinaisempia. Henkilöyhtiöiden yhtiösopimuksen muutosilmoitusten määrä vuosittain ei ole kuitenkaan tiedossa. Muutosilmoitusten sisältö voi poiketa toisistaan enemmän kuin perustamisilmoitusten sisältö. Yhtiösopimuksen muutoksen ilmoitusmaksu on 175 euroa. Henkilöyhtiön purkamisilmoituksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallitus ei peri käsittelymaksua.

Ehdotus ei vaikuta yhtiömiehen tai selvitysmiehen velvollisuuteen tehdä kaupparekisteriin ilmoitus omaisuuden jakamisesta tai yhtiön purkamisesta. Ehdotus vähentää henkilöyhtiön kaltaisen yhtymän toimintaan osallistuvien oikeudellista epävarmuutta.

Kysymys siitä, pidetäänkö yhtiön harjoittamaa toimintaa verotuksessa elinkeinoverolain tai esimerkiksi tuloverolain (1535/1995) mukaisena toimintana, ratkaistaan itsenäisesti verolainsäädännössä. Arviointi tehdään tapauskohtaisesti toiminnan tosiasiallisen luonteen mukaan. Henkilöyhtiön rekisteröinnin edellytysten muuttuessa yhtiön voi periaatteessa perustaa harjoittamaan muutakin toimintaa kuin elinkeinotoimintaa. Ehdotuksen mukaan laissa olisi kuitenkin edelleen erityissäännös avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön liike- ja ammattitoiminnasta.

Ehdotuksessa selvennetään yhtiön purkamismenettelystä sopimista ja yhtiömiehen yhtiösuuden lunastamista koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan yhtiömiehet voivat yhtiötä perustettaessa tai sen toiminnan aikana etukäteen varautua myös sivullisia sitovasti vaatimukseen yhtiön purkamisesta. Ehdotuksen mukaan yhtiö voidaan purkaa ja yhtiömiehen yhtiösuus voidaan lunastaa yhtiösopimuksessa sovitulla tavalla. Tällaiseen yhtiösopimuksen muutokseen vaadittaisiin yhtiömiesten yksimielinen päätös ja muutoksen rekisteröinti kaupparekisteriin. Purkamisesta tai lunastamisesta voitaisiin tämän jälkeen päättää yhtiösopimuksessa määrättyllä tavalla, esimerkiksi kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten enemmistö päätöksellä. Yhtiömiehen velkojien suojaksi laissa on olettamasäännös purkamisesta suoritettavan osuuden vähimmäismäärästä.

Yhtiökautta koskevan muutoksen tarkoituksena on, että henkilöyhtiön toimikauden pituudesta voidaan sopia nykyistä joustavammin ja sitovasti silloin, kun oikeushenkilöt perustavat vastuunalaisina yhtiömiehinä yhtiön esimerkiksi pitkäaikaisen sijoitus- tai elinkeinotoiminnan harjoittamista varten. Yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä on yleisesti ottaen kehitetty sopimusvapauden suuntaan viimeksi osakeyhtiölain ja osuuskuntalain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä koskevan sopimusvapauden lisääminen on yhdenmukaista tämän kehityksen kanssa.

Ehdotettu muutos ei vaikuta yhtiösopimuksen sovitteluun olosuhteiden muuttumisen perusteella varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929, oikeustoimilaki) 36 §:n nojalla. Olosuhteet voivat muuttua nopeamminkin kuin kymmenessä vuodessa, ja yhtiösopimuksia saatetaan joutua sovitteluun oikeustoimilain perusteella. Sopimuksen ehtojen sovitteluun mahdollisuus säilyisi ennallaan ja olisi edelleen sovellettavissa myös yli kymmeneksi vuodeksi solmittuihin yhtiösopimuksiin. Myös edellä käsitelty avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 5 luvun 5 §:n säännös yhtiömiehen oikeudesta purkaa yhtiösopimus yhtiösuhteen edellytysten rautessa suojaa yhtiömiehiä.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan. Rekisteriviranomaiselle tehtävien perusilmoitusten määrä kasvaa enintään noin 180:lla siirtymäaikana. Muutosilmoitusten määrän muutosta ei ole valmistelussa kyetty arvioimaan. Rekisteriviranomaisen toimintatapoja ei ole tarpeen muuttaa tämän vuoksi ja nykyiset resurssit riittävät ilmoitusten käsittelyyn. Patentti- ja rekisterihalli-

tuksen kaupparekisterijärjestelmä on tullut kokonaan käyttöön kesällä 2014. Ehdotettava lain muutos ei vaikuta henkilöyhtiöiden rekisteri-ilmoitusten sisältöön eikä käsittelyyn.

Valmistelun yhteydessä on arvioitu, että ehdotettujen muutosten seurauksena kaupparekisterin asema perusrekisterinä henkilöyhtiöidenkin osalta vahvistuu. Yritysten toiminnan kannalta tilanne paranee ja selkiytyy, koska jatkossa kaikkien yhtiöiden yhtiösopimukset muutoksineen merkitään kaupparekisteriin, josta Verohallinto kerää tarvittavat tiedot omiin järjestelmiinsä. Verohallinnon rekisteröintikäytäntöjen mahdollisella muutoksella saattaa olla vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaan, mutta niiden merkittävyys on vaikeasti arvioitavissa. Ehdotetun lainmuutoksen voimaantulon jälkeen yhtiösopimuksen muutoksia ei saa panna täytäntöön ennen rekisteröintiä, joten yhtiöillä saattaa olla entistä enemmän tarvetta saada muutokset merkityksi rekisteriin tietynä päivänä. Ilmoitusten käsittelyn sitominen aikatauluihin lisää jossain määrin rekisteriviranomaisen työmäärää. On lisäksi todennäköistä, että ilmoituksia joudutaan käsittelemään paljon nykyistä enemmän kiireellisinä sen vuoksi, että ilmoitukset tulevat vireille hyvin lähellä toivottua rekisteröintiajankohtaa. Muutoksesta aiheutuvan työmäärän kasvua on vaikea arvioida.

Ehdotus helpottaa valvonta- ja tutkintaviranomaisten toimintaa, kun henkilöyhtiöiden rekisteröintiä ja voimassa olevaa yhtiösopimusta koskevien tietojen ajantasaisuus paranee.

Vaikutukset julkiseen talouteen. Ehdotuksella ei ole merkittävää vaikutusta julkiseen talouteen. Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto, jossa tässä tarkoitettujen kaupparekisteri-ilmoitusten kulut katetaan kaupparekisterin perimillä maksuilla ja tietopalvelun tuotoilla.

4 Asian valmistelu

Oikeusministeriö sai 25 päivänä toukokuuta 2011 Suomen pääomasijoitusyhdistys ry:ltä ehdotuksen avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamiseksi siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimisellä ja että lakiin otettaisiin säännökset avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiösopimuksen vähimmäissisällöstä. Lisäksi Suomen pääomasijoitusyhdistys ry ehdotti lain muuttamista siten, että äänettömän yhtiömiehen ja muun vastuunalaisen yhtiömiehen kuin luonnollisen henkilön osalta yhtiösopimuksessa voidaan pätevästi sopia yli kymmenen vuoden yhtiökaudesta.

Ehdotuksen pohjalta oikeusministeriössä laadittiin virkatyönä luonnos hallituksen esitykseksi. Esitysluonnoksessa ehdotettiin myös uudempaa yhtiöoikeudellista sääntelyä vastaavia säännöksiä yhtiön toiminnasta ennen rekisteröimistä, oikeustoimista rekisteröimättömän yhtiön kanssa, yhtiön perustamisen raukeamisesta ja yhtiösopimuksen muutoksen rekisteröimisestä. Lisäksi ehdotettiin säädettäväksi yhtiömiesten mahdollisuudesta sopia myös yhtiön purkamismenettelystä ja yhtiömiehen osuuden lunastamisesta etukäteen yhtiön perustamisen yhteydessä tai toiminnan aikana.

Esitysluonnoksesta pyydettiin vuoden 2013 alussa kommentteja työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastolta ja vero-osastolta sekä Verohallinnolta ja harmaan talouden selvitysyksiköltä, joiden kommentit otettiin huomioon henkilöyhtiölain muuttamista koskevan arviomuistion valmistelussa.

Oikeusministeriön internetsivuilla julkaistiin 4 päivänä huhtikuuta 2013 arviomuistio, jossa ehdotettiin henkilöyhtiölain muuttamista siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyisivät ja niiden yhtiösopimuksen muutokset tulisivat voimaan rekisteröimisellä ja että yhtiösopimuksessa voitaisiin määrätä kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä ja henkilöyhtiön vas-

tuunalaisena yhtiömiehenä olevaa oikeushenkilöä sitovasti yli kymmenen vuoden toimikaudesta. Lisäksi arviomuistiossa ehdotettiin, että yhtiömiehet voisivat entistä joustavammin ennalta sopia yhtiön purkamisesta ja yhtiöosuuden lunastamisesta.

Oikeusministeriö järjesti 22 päivänä huhtikuuta 2013 avoimen keskustelutilaisuuden voimassa olevan lain muutostarpeen kartoittamiseksi. Lisäksi oikeusministeriö järjesti lainvalmistelutoimeksiantoa varten laajan lausuntokierroksen, joka alkoi 4 päivänä huhtikuuta 2013 ja päättyi 31 päivänä toukokuuta 2013. Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat uudistusta ja pitivät ehdotettuja lähtökohtia ja tavoitteita pääosin oikeina. Lisäksi esitettiin joitain sellaisia laajamittaisempia tarpeita henkilöyhtiöitä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi, joiden arviointi ei nyt käsillä olevan ehdotuksen valmistelussa ole ollut mahdollista. Lausunnonantajilla oli myös joitain yksityiskohtiin liittyviä näkökohtia (lausuntoyhteen veto 19.6.2013 on saatavilla osoitteessa: http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/yhtiooikeus/henkiloyhtiolain_muuttaminen.html).

Valmistelun aikana harkittiin kommandiittiyhtiöiden hallinnollisen taakan keventämistä siten, että kaupparekisteri-ilmoitusten määrää vähennettäisiin ja ilmoituksen tekemiseen varattua aikaa pidennettäisiin. Äänettömien yhtiömiesten henkilötietojen osalta harkittiin sääntelyn muuttamista siten, että yhtiömiehen vaihtuminen ja muut yhtiömiestä koskevien tietojen muutokset merkittäisiin kaupparekisterin sijasta yhtiön pitämään luetteloon yhtiömiehistä. Toisena vaihtoehtona valmistelussa harkittiin mallia, jossa avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perusilmoituksessa olisi mainittava ainoastaan kaikkien avoimen yhtiön yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten henkilötiedot.

Arviomuistiosta järjestetyllä lausuntokierroksella osa yrityksiä ja niille hallintopalveluita tarjoavia edustavista lausunnonantajista ehdotti hallinnollisen taakan vähentämistä siten, että äänettäviä yhtiömiehiä ja näiden yhtiöosuuksia koskevien tietojen ylläpito siirrettäisiin kaupparekisteristä yhtiöiden itsensä pidettäväksi. Toisaalta viranomaiset kannattivat nykyisen yhtiömiesten ja näiden omistusosuuksia koskevan rekisteröinnin säilyttämistä. Kaupparekisteriin tehtävien yhtiömiesten henkilötietoja koskevien ilmoitusten vähentämiseksi harkitut toimet ovat valtioneuvoston periaatepäätöksen 11—13 kohtien tavoitteiden vastaisia, minkä vuoksi ei ehdoteta ilmoitusvelvollisuuden rajoittamista (Tehostettu harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelma vuosille 2012—2015, annettu 19.1.2012, saatavana internet-osoitteessa: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20120119Tehost/VN_peripaeaeetepaeaeoesehdotus_22.12.2011_2.pdf, viitattu 7.3.2012).

Lisäksi lausuntokierroksella ehdotettiin henkilöyhtiön tilinpäätöstä koskevan sääntelyn osalta arvioitavaksi, olisiko laissa tarpeen säätää, että avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tilinpäätöstietoihin edellytettäisiin lisäksi sisällytettävän pääasialliset tiedot siitä, miten yhtiö puretaan ja miten yhtiösopimus on irtisanottavissa. Tällaisia lisävaatimuksia ei kuitenkaan ehdoteta, koska vastaavat tiedot sisältyvät kaupparekisterissä olevaan yhtiösopimukseen.

Lisäksi henkilöyhtiöitä edustavat tahot esittivät valmistelun yhteydessä harkittavaksi lakiin osakeyhtiölakia vastaavaa säännöstä siitä, että henkilöyhtiö, jonka konkurssi on rauennut, poistettaisiin kaupparekisteristä. Tällaista säännöstä ei kuitenkaan ehdoteta, koska vastuunalaiset yhtiömiehet ovat joka tapauksessa henkilökohtaisessa rajoittamattomassa vastuussa henkilöyhtiön velvoitteista. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön olemassaolon edellytyksenä ei ole se, että yhtiöllä olisi omaisuutta tai omaa pääomaa, joten yhtiömiehillä on yksimielisinä mahdollisuus välttää ylivelkaisesta konkurssista johtuva yhtiön purkautuminen (Wilhelmsson ja Jääskinen, s. 238).

HE 17/2015 vp

Lausuntopalauteen perusteella valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi julkaistiin oikeusministeriön verkkosivulla lokakuun 2014 alussa ja 28.1.2015 (http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/valmisteilla/lakihankkeet/yhtiooikeus/jwealwPbL/AKL_HE-luonnos_28012015_su.pdf).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä

1 luku Yleisiä säännöksiä

1 §. *Soveltamisala ja yhtiömiesten vastuu.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakia sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Vaikka voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa nimenomaista säännöstä, ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevaa oikeutta, osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia. Lainvalinnan osalta ei siten ole ratkaisevaa esimerkiksi se, millä paikkakunnalla yhtiömies tai yhtiön johto asuu tai toimii tai missä pääosa yhtiön toiminnasta on.

Ehdotuksen mukaan avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimisellä. Voimassa olevan lain mukaan yhtiö syntyy, kun vapaamuotoisen yhtiösopimuksen tunnusmerkit täyttyvät. Ehdotuksella selvennetään sitä, että avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö syntyy vain silloin, kun osapuolet sitä nimenomaisesti haluavat.

Momentin toinen virke elinkeinotoiminnan harjoittamisesta yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia. Voimassa olevan lain sanamuodosta poiketen mainittu toiminta perustuu yhtiösopimukseen, jonka vähimmäissisällöstä ehdotetaan säädettäväksi jäljempänä luvun 4 §:ssä. Yhtiön harjoittamaan toimintaan sovellettavassa erityislainsäädännössä elinkeinotoiminta voidaan määritellä tästä laista poikkeavalla tavalla. Tällaisilla elinkeinotoiminnan määritelmillä ei kuitenkaan ole vaikutusta esimerkiksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön rekisteröintikelpoisuuteen.

Pykälän 1 momentissa edellytetään voimassa olevaa lakia vastaavasti kahta tai useampaa yhtiömiestä. Yhtiösopimuksen osapuolina on siten oltava ainakin kaksi luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Tämän edellytyksen osalta ei ole merkitystä sillä, kuka yhtiömiehenä mahdollisesti toimivan oikeushenkilön omistaa.

Pykälän 2 momentissa määritellään avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Määritelmät vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 1 luvun 1 §:ää. Voimassa olevan lain 1 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentista poiketen pykälässä ei erikseen säädetä avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä koskevien säännösten soveltamisesta. Pykälän 2 momentin avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön määritelmien ja lain 7 luvun 2 §:n perusteella avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä koskevia säännöksiä sovelletaan näihin yhtiömuotoihin voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan lain 7 luvun 1 §:n kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen ja äänettömän yhtiömiehen määritelmät. Muutokset eivät vaikuta lain sisältöön, mutta ne helpottavat lain luettavuutta.

2 §. *Yhtiön synty ja rekisteröiminen.* Pykälän mukaan avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröinnillä. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan henkilöyhtiö syntyy, kun yhtiömiehet ovat sopineet yhtiön perustamisesta. Ehdotuksen mukaan yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa. Määräaika lasketaan siitä, kun viimeinen yhtiömies

on allekirjoittanut yhtiösopimuksen. Ehdotuksella selvennetään sitä, että avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö syntyy vain silloin, kun osapuolet sitä nimenomaisesti haluavat.

Momentin viittaussäännöksen mukaan rekisteriin ilmoittamiseen ja toiminimeen sovelletaan kaupparekisterilakia ja toiminimilakia (128/1979), mikä vastaa voimassa olevaa lakia.

Ehdotus vastaa osakeyhtiölain 2 luvun 8 §:n 1 momenttia ja 9 §:n ensimmäistä virkettä.

Ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömään yhtiöön sovellettavan siirtymäsäännöksen mukaan tällainen yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Säännöksiä yhtiön syntymisestä rekisteröinnillä ja rekisteri-ilmoituksen tekemiselle säädettävästä kolmen kuukauden määräajasta ei sovelleta tällaiseen yhtiöön siirtymäaikana. Lain pääsäännöstä (ks. 3 a § alla) poiketen tällainen yhtiö säilyttää oikeus- ja oikeustoimikelpoisuutensa mainitun kahden vuoden määräajan, vaikka yhtiötä ei ilmoitettaisi rekisteröitäväksi.

3 a §. Toiminta ennen rekisteröimistä. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiö ei voi ennen rekisteröimistä hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia, eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan rekisteröimätön henkilöyhtiö on oikeustoimi- ja oikeuskelpoinen. Ehdotus liittyy 2 §:ssä ehdotettuun henkilöyhtiön rekisteröintivelvollisuuteen. Ehdotus vastaa osakeyhtiölain 2 luvun 10 §:n 1 momenttia.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan pykälää ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa perustetun rekisteröimättömän yhtiön ennen siirtymäajan päättymistä tekemän toimen pätevyteen eikä muuhun oikeustoimi- ja asianosaiskelpoisuuteen siirtymäaikana. Yleisten siviiliprosessioikeudellisten periaatteiden nojalla rekisteröintiä koskevan siirtymäajan jälkeen rekisteröimätön tai purettu henkilöyhtiö voi olla asianosaisena asiassa, joka on tullut vireille jo rekisteröintiä koskevan siirtymäajan aikana (Lappalainen, Siviiliprosessioikeus I, 1995, s. 287).

Sen sijaan asiassa, joka tulee tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireille rekisteröintiä koskevan siirtymäajan päättymisen jälkeen, tarkoitus on, että voimassa olevan lain 5 luvun 11 ja 17 § tulevat pakottavina säännöksinä sovellettaviksi. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö katsotaan purkautuneeksi siirtymäsäännöksen perusteella ja purkautumisen jälkeen ilmaantuu uusia varoja, yhtiötä vastaan nostetaan kanne tai muuten tarvitaan selvitystoimia, tuomioistuimen on hakemuksesta määrättävä yhtiölle selvitysmies. Selvitysmiehen on tästä tiedon saatuaan ilmoitettava asiasta yhtiömiehille. Muutoin jälkiselvityksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä voimassa olevassa laissa on säädetty yhtiön selvittämisestä. Kanteen osalta yleisten siviiliprosessioikeudellisten periaatteiden mukaisesti kantajan väite hänellä olevasta oikeudesta vastaajaa (yhtiötä ja/tai yhtä tai useampaa yhtiömiestä) kohtaan synnyttää sekä kantajalle että vastaajalle asialegitimaation eli oikeuden prosessata asianomaisena (omissa nimissään) oikeudenkäyntiin saatetusta oikeudellisesta vaateesta (Lappalainen, mts. 273—274).

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimita vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Yhtiösopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehdystä toimesta tai yhtiösopimuksessa yksilöidystä, enintään vuosi ennen yhtiösopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään. Rekisteröinnin jälkeenkin yhtiömiehet vastaavat voimassa olevan lain tapaan ennen henkilöyhtiön rekisteröintiä syntyneistä velvoitteista yhtiömiehen yleisen vastuun perusteella. Ehdotus vastaa osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:n 1 momentin toista virkettä ja 10 §:n 2 momenttia.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettu rekisteröimätön yhtiö vastaa sen puolesta ennen siirtymäkauden päättymistä tehtyihin toimiin perustuvista velvoitteista voimassa olevaa lakia vastaavasti. Avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen lakiin perustuvan vastuun perusteella mainitut yhtiömiehet vastaavat myös siirtymäaikana yhtiön lukuun tehtyihin toimiin perustuvista velvoitteista.

Pykälän 3 momentissa säädetään puhevallan käyttämisestä perustamista koskeissa asioissa ja yhtiöpanosten perimisestä ennen rekisteröintiä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä, joka liittyy 2 §:ssä ehdotettuun henkilöyhtiön rekisteröintivelvollisuuteen. Avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiömiehen yleisen vastuun perusteella edellä mainituista toimista aiheutuneista kustannuksista myös yhtiön rekisteröinnin jälkeen. Muiden perustettavan yhtiön puolesta toimivien osalta ehdotus vastaa sisällöltään osakeyhtiölain 2 luvun 10 §:n 3 momenttia. Momentissa tarkoitettuja toimista aiheutuneiden tavanomaisten kulujen korvaamisesta yhtiön perustamisen rautessa ehdotetaan säädettäväksi luvun 3 c §:n 2 momentissa.

3 b §. *Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa.* Pykälässä säädetään yhtiön sopimus-kumppanin asemasta ja rekisteröimättömän yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen sitovuudesta. Ehdotus vastaa sisällöltään osakeyhtiölain 2 luvun 11 §:ää.

Voimassa olevassa laissa ei ole ehdotusta vastaavaa säännöstä, joten voimassa olevan lain mukaan sopimuksen osapuoli ei voi luopua yhtiön kanssa tehdystä sopimuksesta sillä perusteella, että hän ei tiennyt, että henkilöyhtiö on rekisteröimätön. Muutos liittyy 2 §:ssä ehdotettuun velvollisuuden rekisteröidä henkilöyhtiö.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan tätä pykälää ei sovelleta oikeustoimeen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa perustetun yhtiön kanssa tämän lain voimaantulosta laskettavan kahden vuoden siirtymäajan kuluessa.

3 c §. *Perustamisen raukeaminen.* Pykälässä säädetään perustamisen raukeamisesta ja velvollisuudesta palauttaa yhtiöosuudesta maksettu määrä yhtiömiehille. Pykälän 1 momentin säännös perustamisen raukeamisesta vastaa osakeyhtiölain 2 luvun 12 §:n 1 momenttia. Yhtiömiehille palautettavasta yhtiöpanoksesta ja siitä saadusta tuotosta vähennettävillä tavanomaisilla kuluilla tarkoitetaan pykälän 2 momentissa esimerkiksi tavanomaisia perustamisasiakirjojen laatimisesta maksettavia palkkioita ja rekisteri-ilmoituksen tekemisestä perittäviä maksuja. Jos yhtiömiehet ovat hyväksyneet tavanomaista suuremmat kulut, ne on vähennettävä. Säännös ei ole vahingonkorvaussäännös, minkä vuoksi momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palautusvelvollisuutta ei esimerkiksi voida sovitella. Ehdotus poikkeaa sisällöltään osakeyhtiölain 2 luvun 12 §:stä siten, että ehdotuksen mukaan avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet ovat vastuussa palauttamisesta samalla tavalla kuin osakeyhtiön hallitus.

Ehdotus liittyy 2 §:ssä ehdotettuun velvollisuuden rekisteröidä henkilöyhtiö. Voimassa olevan lain mukaan avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä ei tarvitse rekisteröidä, joten nykyisin yhtiön perustaminen ei voi raueta rekisteröimättömyyden vuoksi eikä yhtiöpanosten palauttaminen voi tulla tällä perusteella ajankohtaiseksi.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan pykälää ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömän yhtiön rekisteröintiä koskevan siirtymäajan kuluessa. Tällaisen yhtiön rekisteröimiseen ei siten sovelleta kolmen kuukauden määräaikaa eikä rekisteröi-

misen epääminen siirtymäaikana aiheuta yhtiön perustamisen raukeamista, vaan yhtiö voidaan ilmoittaa siirtymäaikana uudelleen rekisteröitäväksi.

4 §. Yhtiösopimus ja sen muuttaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään yhtiösopimuksen vähimmäissisällöstä. Momentin mukaan yhtiömiesten on laadittava, päivättävä ja allekirjoitettava yhtiösopimus, jossa on mainittava yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta, toimiala ja yhtiömiehet.

Voimassa olevan 4 §:n 1 momentissa ei määritellä yhtiösopimuksen muotoa eikä vähimmäisisältöä. Toisaalta ehdotusta sisällöltään vastaavat tiedot on kaupparekisterilain mukaan mainittava henkilöyhtiön perusilmoituksessa ja käytettävissä olevien tietojen mukaan lähes kaikki henkilöyhtiöt rekisteröidään. Ehdotus ei siten käytännössä muuta yhtiön perustamisen edellytyksiä.

Ehdotettu yhtiösopimuksen vähimmäissisältö vastaa osakeyhtiölain ja osuuskuntalain perustamissopimuksen, yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen vähimmäissisältöä koskevia säännöksiä. Yhtiösopimukseen voidaan voimassa olevaa oikeutta vastaavasti ottaa myös muita määräyksiä yhtiön toiminnasta. Voimassa olevaa oikeutta vastaavasti yhtiömiehet voivat määrätä yhtiön tilikaudesta yhtiösopimuksessa taikka kaupparekisterin perusilmoituksessa ja muutosilmoituksessa. Yhtiömiehet voivat myös laatia yhtiösopimuksesta erillisiä osakassopimuksia aivan kuten osakeyhtiössä ja osuuskunnassa. Osakassopimuksilla ei lähtökohtaisesti ole yhtiöoikeudellista vaikutusta vaan ainoastaan velvoiteoikeudellinen vaikutus.

Voimassa olevan lain mukaisesti toiminimestä säädetään toiminimilaissa. Ehdotuksen mukaan yhtiön kotipaikkana on mainittava Suomessa sijaitseva kunta, mikä vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia. Yhtiön toimialaa koskevat niin ikään vastaavat periaatteet kuin voimassa olevassa laissa. Myös henkilöyhtiön toimialana voi edelleen olla kaikki laillinen liiketoiminta, mikä vastaa osakeyhtiölakia. Avoimen yhtiön yhtiömiehistä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä on ilmoitettava voimassa olevan kaupparekisterilain mukaiset henkilötiedot.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan pykälän 1 momenttia ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömään yhtiöön rekisteröintiä koskevan siirtymäajan aikana. Tällaisella yhtiöllä tulee siten olla kirjallinen yhtiösopimus vasta rekisteröintiä koskevan siirtymäajan päättyessä.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 4 §:n 1 ja 2 momenttia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan yhtiösopimuksen muutos tulee voimaan rekisteröinnistä. Voimassa olevan lain mukaan yhtiösopimuksen muutos tulee yleensä voimaan heti kun siitä on päätetty, jollei myöhemmästä hetkestä sovita (HE 6/1987 vp., s. 19). Ehdotus liittyy 2 §:ssä ehdotettuun henkilöyhtiön rekisteröintivelvollisuu-teen. Ehdotus vastaa sisällöltään osakeyhtiölain 5 luvun 30 §:n 2 momenttia.

Yhtiön muuttaminen avoimesta yhtiöstä kommandiittiyhtiöksi tai kommandiittiyhtiöstä avoimeksi yhtiöksi edellyttää yhtiösopimuksen muutosta. Ehdotuksen mukaan myös tällainen muutos tulisi voimaan rekisteröimisellä. Vastuunalaisen yhtiömiehen ryhtyessä äänettömäksi yhtiömieheksi yhtiösopimuksen voimaantulo rekisteröimisellä vastaa lain 8 luvun 1 §:n 2 momenttia, jonka mukaan äänettömäksi yhtiömieheksi ryhtyvä yhtiömies vastaa niistä yhtiön velvoitteista, jotka ovat syntyneet ennen kuin vastuunrajoituksen merkitsemisestä kaupparekisteriin on kuulutettu, kuten vastuunalainen yhtiömies. Yhtiöiden sulautumisen voimaantuloa rekisteröimisellä ehdotetaan selvennettäväksi ehdotuksen 8 luvun 6 §:ssä.

Ennen uuden lain voimaantuloa päätettyjen rekisteröimättömien yhtiösopimuksen muutosten osalta jäljempänä ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan tällainen muutos on ilmoitettava rekisteröitäväksi viiden vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta. Jos muutosta ei rekisteröidä määräajassa tehdyn ilmoituksen perusteella, muutos raukeaa ja yhtiösopimusta sovelletaan siinä muodossa kuin se on viimeksi rekisteröity. Jos yhtiösopimuksen muutosta ei ilmoiteta rekisteröitäväksi vaikka yhtiömies on sitä vaatinut määräajan kuluessa, vaatimuksen tehneellä yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista ja hakea selvitysmiehen määräämistä siten kuin lain 5 luvun 11 §:ssä säädetään. Jos yhtiösopimuksen muutosta ei ilmoiteta rekisteröitäväksi eikä selvitysmiestä haeta edellä mainitussa määräajassa, yhtiösopimuksen muutos raukeaa ja muun muassa yhtiön purkamiseen myöhemmin sovelletaan rekisteröityä yhtiösopimusta.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan pykälän 4 momentin rekisteröimistä koskevia säännöksiä sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa päätettyyn yhtiösopimuksen muutokseen viiden vuoden siirtymäajan kuluttua. Lakiehdotuksen mukaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettu rekisteröimätön yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Tällaiseen perusilmoitukseen on liitettävä tuolloin voimassa oleva yhtiösopimus, minkä vuoksi yhtiösopimuksen muutoksen rekisteröintiä koskevaa viiden vuoden määräaikaa ei sovelleta rekisteröimättömään yhtiöön.

Näiden muutosten seurauksen voimassa olevan lain 3 momentti siirtyy sisällöltään muuttamattomana *5 momentiksi*.

2 luku **Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet**

1 §. Tahdonvaltaisuus. Pykälään ehdotetaan teknisluontoista muutosta, koska laissa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi yhtiösopimuksesta. Selvyiden vuoksi ”yhtiömiesten sopimus” -ilmaus korvataan ilmauksella ”yhtiösopimus” tässä ja muissa pykälissä. Ehdotuksella ei rajoiteta yhtiömiesten oikeutta edelleen sopia myös osakassopimuksella siitä, että yhtiömiesten välisissä suhteissa poiketaan 2 luvun säännöksistä.

2 §. Yhtiön asioiden hoito. Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan selvennettäväksi siten, että momentissa tarkoitettua yhtiömiehen itsenäisen hallintovaltuuden rajoituksesta on määrättävä yhtiösopimuksessa. Voimassa olevan lain sanamuodon ja oikeuskirjallisuuden perusteella on epäselvää, voidaanko yhtiömiehen itsenäistä oikeutta hoitaa yhtiön asioita rajoittaa suhteessa sivullisiin yhtiösopimuksen lisäksi muulla yhtiömiesten välisellä sopimuksella. Ehdotuksen 2 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella yhtiömiesten oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät ensisijaisesti yhtiösopimuksen mukaan. Yhtiösopimus on ehdotuksen mukaan laadittava kirjallisesti ja sen muutokset tulevat voimaan rekisteröinnillä.

3 luku **Avoimen yhtiön edustaminen**

1 §. Yhtiömiehen edustamisoikeus. Pykälän *2 momentissa* ”yhtiömiesten sopimus” ilmaus korvataan ”yhtiösopimuksella”.

5 luku **Avoimen yhtiön selvitystila**

1 §. Yhtiön purkamisen. Pykälän *1 ja 2 momentit* vastaavat voimassa olevaa lakia. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan avoimen yhtiön purkamismenettelystä on mahdollista määrätä yhtiösopimuksessa voimassa olevasta laista poiketen jo yhtiötä perustettaessa tai toiminnan aikana. Siltä osin kuin yhtiösopimuksessa ei määrätä purkamismenettelystä, yhtiömiehet voivat sopia siitä purkamista koskevan vaatimuksen jälkeen siten kuin tässä

pykälässä säädetään. Siltä osin kuin yhtiösopimuksessa ei määrätä eivätkä yhtiömiehet sovi yhtiön purkamisesta, viimesijaisesti sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

Lisäksi ehdotetaan, että voimassa olevan lain 3 momentti jaetaan uudeksi 4 ja 5 momentiksi. Uudessa 4 momentissa säädetään purkamisen ajankohdasta sisällöltään voimassa olevan 3 momentin ensimmäistä virkettä vastaavasti. Lisäksi momentissa on otettu huomioon se, että purkamismenettelystä voidaan määrätä yhtiösopimuksessa. Uudessa 5 momentissa säädetään voimassa olevan 3 momentin toisesta virkkeestä ilmenevää periaatetta vastaavasti edellytyksistä, joilla yhtiösopimuksessa tai muussa yhtiömiesten sopimuksessa voidaan määrätä purkamismenettelystä.

Voimassa olevan lain 3 momentin mukaan sopimusta yhtiön purkamisesta ei saa tehdä ilman momentissa mainittujen yhtiömiehen konkurssipesän, ulosmittausvelkojan, yhtiöosuuden pakkohuutokauppaostajan ja yhtiömiehen kuolinpesän suostumusta. Ehdotetussa 5 momentissa vaatimus laajennetaan koskemaan myös yhtiön purkamista koskevan yhtiösopimuksen ehdon rekisteröintiä. Vaatimus koskee sekä purkamisehdon ottamista yhtiösopimukseen että yhtiösopimuksen purkamisehdon muuttamista. Ehdotetun 1 luvun 4 §:n 4 momentin mukaan yhtiösopimuksen muutosta ei saa panna täytäntöön ennen kuin muutos on rekisteröity. Tarkoitus on, että yhtiömiehen konkurssipesän, ulosmittausvelkojan, pakkohuutokauppaostajan ja yhtiömiehen kuolinpesän myötävaikutusta vaaditaan myös silloin, kun yhtiömiehet pyrkivät näissä tilanteissa sopimaan purkamismenettelystä yhtiösopimusta muuttamalla. Ehdotettu säännös soveltuu myös kommandiittiyhtiöön lain 7 luvun 2 §:n nojalla. Purkautuvan yhtiön varojen jakoon sovelletaan lain 6 luvun 2 §:ää, jolleivät yhtiömiehet ole yhtiösopimuksessa tai purkamista koskevan vaatimuksen jälkeen erikseen sopineet toisin. Ehdotettua 5 momenttia sovellettaisiin myös tällaisiin yhtiösopimuksen ehdon rekisteröintiin ja erillisiin sopimuksiin.

Ehdotuksen mukaan yhtiömiehet voivat lähtökohtaisesti yksimielisesti päättää yhtiön purkamista koskevien yhtiösopimuksen määräysten muuttamisesta. Yhtiömiehen konkurssin tai yhtiöosuuden ulosmittauksen yhteydessä tällaisiin yhtiösopimuksen muutoksiin voivat tulla sovellettavaksi takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991, takaisinsaantilaki) ja ulosottokaaressa (705/2007) säädetty takaisinsaantiperusteet, joiden vallitessa velallisen omaisuutta koskeva oikeustoimi tai oikeustoimeen rinnastuva toimenpide voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä peräytymään. Takaisinsaantilain 5 §:n ja ulosottokaaren 3 luvun 84 §:n mukaan oikeustoimi peräytyy, jos sillä on yksin tai yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa sopimattomasti suosittu velkojaa toisten velkojien kustannuksella tai siirretty omaisuutta pois velkojien ulottuvilta. Peräytymisen edellytyksenä on, että velallinen oli oikeustointa tehtäessä maksukyvytön tai että oikeustoimi osaltaan johti velallisen maksukyvyttömyyteen. Henkilöyhtiön yhtiömiehiä pidetään takaisinsaantilain 3 §:n mukaan toistensa läheisinä. Yhtiömiesten katsotaan siten oikeustoimen peräyttämisen edellyttämällä tavalla tienneen maksukyvyttömyydestä tai ylivelkaisuudesta sekä seikoista, joiden vuoksi oikeustoimi oli sopimaton, jollei saateta todennäköiseksi, etteivät yhtiömiehet tienneet eikä heidän olisi pitänyt tietää mainituista seikoista. Samoin yhtiömiessuhteesta seuraa, ettei peräytymiseen sovelleta takaisinsaantilain 5 §:n 3 momentin mukaista viiden vuoden määräaika. Kyseiset takaisinsaantilain ja ulosottokaaren säännökset suojaavat yhtiömiehen velkojia tilanteissa, joissa yhtiösopimuksen määräyksiä yhtiön purkamisesta pyritään muuttamaan yhtiömiehen maksukyvyttömyyden johdosta yhtiömiehen velkojien vahingoksi. Ehdotusta vastaavaa suostumusmenettelyä yhtiöjärjestyksen muutoksen osalta ei ole osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamiseen esimerkiksi siten, että osakkeenomistajan oikeutta yhtiön varoihin yhtiön purkautuessa rajoitetaan tai osakkeen lunastushinnan osalta poiketaan lain olettasäännön mukaisesta käyvästä arvosta, ei siten edellytä osakkeenomistajan velkojien suostumusta.

Näiden muutosten seurauksena voimassa olevan lain 4 momentti siirtyy *6 momentiksi* muutetuna siten, että siinä otetaan huomioon mahdollisuus määrätä purkamismenettelystä yhtiösopimuksessa.

2 §. Yhtiösopimuksen irtisanominen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että avoimen yhtiön yhtiömiehenä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan oikeushenkilön sekä kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen osalta tässä momentissa tarkoitettu irtisanomisoikeus muutetaan olettasäännöksi, josta voidaan poiketa yhtiösopimuksessa. Muutos ei koske avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevaa luonnollista henkilöä.

Muutoksella helpotetaan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustamista yli kymmenen vuoden määräaikaiseksi yhtiökaudeksi. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi pitkäaikaisia investointeja edellyttävässä sijoitustoiminnassa ja teollisessa toiminnassa. Ehdotus ei vaikuta oikeustoimilain 36 §:n yleisen kohtuullistamisäännöksen ja voimassa olevan lain 5 luvun 5 §:n soveltamiseen. Viimeksi mainitun perusteella yhtiö voidaan purkaa, kun yhtiösuhteen edellytykset ovat rauenneet.

Lisäksi ehdotetaan irtisanomisoikeuden selventämistä silloin, kun yhtiökautta on jatkettu. Ehdotuksen mukaan momentissa tarkoitettua irtisanomisoikeutta ei ole, jos yhtiömiehet sopivat enintään kymmenen vuoden yhtiökauden jatkamisesta uudeksi enintään kymmenen vuoden yhtiökaudeksi. Yhtiökauden alkamisajankohta määräytyy yhtiösopimuksen perusteella. Ehdotus vastaa nykyistä oikeustilaa, vaikka voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa nimenomaista säännöstä. Ehdotus vastaa oikeuskirjallisuudessa esitettyä tulkintaa (Wilhelmsson ja Jääskinen 2001, s. 245).

6 §. Yhtiöosuuden lunastaminen. Pykälää ehdotetaan selvennettäväksi siten, että yhtiösopimuksessa voidaan määrätä myös lunastamisen edellytyksistä. Lisäksi ehdotetaan, että sellaiseen yhtiösopimuksen muutokseen ja muiden yhtiömiesten päätökseen, joka koskee yhtiöosuuden lunastamista, vaaditaan yhtiömiehen konkurssipesän, ulosmittausvelkojan, pakkohuutokaupan ostajan ja kuolinpesän suostumus vastaavalla tavalla kuin tämän luvun 1 §:ssä säädetään yhtiön purkamista koskevasta yhtiösopimuksen muutoksesta ja muusta yhtiömiesten sopimuksesta.

Voimassa olevan pykälän 4 momentin sanamuodon mukaan lunastamisen edellytyksiin, ehtoihin ja menettelyyn sovelletaan tämän pykälän säännöksiä, jollei toisin ole sovittu. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että tämän säännöksen perusteella voidaan sopia myös muista lunastamisen edellytyksistä (Airaksinen ja Kymäläinen, Yritysoikeus, 2014, s. 173). Ehdotuksen mukaan yhtiösopimuksessa voidaan määrätä yhtiön ja yhtiömiesten velkojia sitovasti yhtiöosuuden lunastamisen edellytyksistä, menettelystä ja muista ehdoista. Muutos ei vaikuta yhtiön purkamista koskevien 5 §:n pakottavien säännösten soveltamiseen. Muutos selventää ja helpottaa yhtiöosuuden lunastamisen järjestämistä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan lunastusehdosta voidaan määrätä myös yhtiösopimuksessa. Lunastusta koskevan määräyksen ottamisesta yhtiösopimukseen on päätettävä yksimielisesti, jollei yhtiösopimuksessa määrätä toisin yhtiösopimuksen muuttamisesta. Yhtiösopimuksessa voidaan määrätä sopimuksen muuttamisesta ja lunastuspäätöksen tekemisestä esimerkiksi yhtiömiesten enemmistöpäätöksellä. Lunastusehdon ottaminen yhtiösopimukseen ja ehdon muuttaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. Muutos tulee voimaan rekisteröinnistä ja lunastuksen edellytykset tulevat myös sivullisten tietoon. Nimenomaista säännöstä siitä, että kaikista lunastuksen ehdoista voidaan määrätä yhtiösopimuksessa, ehdotetaan selvyiden vuoksi.

Ehdotuksen myötä yhtiömiehet voivat velkojiaan sitovasti ennalta määrätä yhtiösopimuksessa esimerkiksi siitä, millä ehdoin lunastetaan sen yhtiömiehen yhtiöosuus, jonka osalta olisi peruste yhtiön purkamiseen. Lunastaminen voi olla myös vaihtoehto 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulle yhtiön purkamiselle yhtiösopimuksessa määrättyllä tavalla. Yhtiösopimuksessa voitaisiin määrätä esimerkiksi lunastusoikeudesta, lunastukseen oikeutetuista, lunastushinnasta ja sen suorittamisesta sekä vakuuden antamisesta.

Voimassa olevan lain tavoin lunastushintaa ja lunastuksen muita ehtoja voidaan sovitella oikeustoimilain 36 §:n nojalla, jos määräys on kohtuuton.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädetään lunastuksen kohteena olevan yhtiömiehen velkojen ja muiden oikeudenomistajien asemasta. Tarkoitus on, että yhtiömiehen velkojen ja oikeudenomistajien suojasäännöksiä ei voi kiertää sellaisella lunastusta koskevalla yhtiösopimuksen määräyksellä tai muiden yhtiömiesten päätöksellä, joka tehdään tai rekisteröidään 1 §:ssä tarkoitettun tilanteen vallitessa. Jotta yhtiön purkaminen voidaan välttää lunastamalla purkamisperusteeseen vetoavan yhtiömiehen yhtiöosuus, voidaan yhtiöosuus aina viime kädessä lunastaa pykälän 3 ja 4 momentissa säädetyillä ehdoilla. Edellä luvun 1 §:n yhteydessä mainitut takaisinsaantiperusteet voivat tulla sovellettaviksi myös, jos yhtiösopimuksen yhtiöosuuden lunastamista koskevia määräyksiä on pyritty muuttamaan yhtiömiehen maksukyvyttömyyden johdosta yhtiömiehen velkojen vahingoksi.

Muutoksen seurauksena voimassa olevan lain 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momenteiksi siten muutettuina, että uudessa 5 momentissa on otettu huomioon mahdollisuus määrätä lunastuksen ehdoista yhtiösopimuksessa.

7 §. Lunastusriidat. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi edellä 6 §:ssä tarkoitettusta lunastusoikeudesta johtuvien riitujen käsittelystä. Pykälän 1 momentti lunastushinnan tallettamisesta ja kanteen nostamisesta lunastuksen suuruuden ja muiden ehtojen vahvistamiseksi vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia. Ulosotonhaltijoiden lakkauttamisen seurauksena pykälässä mainittujen talletusten vastaanotto on siirretty aluehallintovirastoille. Ehdotus poikkeaaakin sanamuodoltaan voimassa olevasta laista siten, että lunastushinta talletetaan ulosotonhaltijan sijaan yhtiön kotipaikan aluehallintoviraston huostaan.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiömiehet voivat voimassa olevaa lakia vastaavasti joko ennalta yhtiösopimuksessa tai erikseen lunastusriidan ilmenemisen jälkeen sopia lunastusriidan käsittelystä muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa menettelyssä. Momentissa on otettu huomioon myös tämän luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettut eri tavat, joilla lunastuksen ehdoista ja lunastusmenettelystä voidaan määrätä ja sopia.

14 §. Päätös toiminnan jatkamisesta. Pykälän 1 momentin viittaussäännös lunastukseen sovellettaviin säännöksiin ehdotetaan muutettavaksi tämän luvun 6 §:n muutoksen johdosta.

6 luku Avoimen yhtiön omaisuuden jako

2 §. Jakoperuste. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että yhtiömiehet voivat sivullisia sitovasti määrätä yhtiön omaisuuden jaosta yhtiösopimuksessa. Omaisuuden jakoa koskevan yhtiösopimusmääräyksen rekisteröintiin sovellettaisiin ehdotuksen 5 luvun 1 §:n 5 momenttia, jonka mukaan yhtiösopimuksen muuttaminen edellyttää yhtiömiehen konkurssipesän, ulosmittausvelkojan, pakkohuutokauppaostajan ja yhtiömiehen kuolinpesän myötävaikutusta silloin, kun yhtiön purkaminen johtuu yhtiömiehen konkurssista, yhtiöosuuden ulosmittauksesta tai yhtiömiehen kuolemasta. Omaisuuden jakoa koskeviin yhtiösopimuksen muutoksiin voitaisiin soveltaa myös edellä 5 luvun 1 §:n yhteydessä mainittuja takaisinsaanti-

perusteita, jos yhtiösopimuksen yhtiön omaisuuden jakoa koskevia määräyksiä pyritään yhtiömiehen maksukyvyttömyyden johdosta muuttamaan yhtiömiehen velkojan vahingoksi.

7 luku **Kommandiittiyhtiö**

1 §. Yhtiömiehet. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska vastaavia säännöksiä ehdotetaan 1 luvun 1 §:n 3 momenttiin.

2 §. Sovellettavat säännökset. Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi lakiehdotuksen yleisen linjauksen mukaisesti siten, että pykälässä mainittuja kommandiittiyhtiöitä koskevia olettamasäännöksiä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu. Yhtiömiesten välisissä suhteissa olettamasäännöistä voidaan edelleen poiketa myös osakassopimuksella. Momentin perusteella yhtiömiehet voivat yhtiösopimuksessa sivullisia sitovasti poiketa muun muassa luvun 8 §:n kommandiittiyhtiön purkamista tai 9 §:n omaisuuden jakoa koskevista olettamasäännöistä. Lisäksi yhtiömiehet voivat sopia purkamisesta, yhtiöosuuden lunastamisesta ja omaisuuden jaosta myös purkamisperusteeseen vetoamisen jälkeen. Lain 5 luvun 1 ja 6 §:n vaatimuksia konkurssipesän, ulosmittausvelkojan, pakkohuutokauppaostajan ja kuolinpesän suostumuksesta laista poikkeavan yhtiösopimuksen purkamis- tai lunastusehdon rekisteröimiselle tai muulle sopimukselle sovelletaan myös kommandiittiyhtiöön.

6 §. Äänettömän yhtiömiehen velkavastuu. Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi lakiehdotuksen yleisen linjauksen mukaisesti siten, että ”yhtiömiesten sopimus” –ilmaus korvataan ”yhtiösopimus” –ilmauksella. Momentissa säädetään yhtiön velkojan oikeudesta vaatia suoritusta äänettömän yhtiömiehen panoksesta siinä tapauksessa, että panosta vähennetään. Muutos ei vaikuta säännöksen sisältöön.

8 luku **Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen**

6 §. Sulautuminen. Pykälän 4 momentissa säädetään sulautumisesta silloin, kun sulautumiseen osallistuvan yhtiön omaisuuteen on vahvistettu yritys kiinnitys. Momentin mukaan sulautumisen rekisteröinti edellyttää kiinnityksen etuoikeuksien järjestämisen rekisteröintiä, jos useamman kuin yhden sulautumiseen osallistuvan yhtiön omaisuuteen kohdistuu yritys kiinnitys. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia ja osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 4 momenttia. Momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta sulautuvan yhtiön varojen ja vastuiden siirtymisestä vastaanottavalle yhtiölle kaupparekisterimerkinnällä. Vastaavaa yleistä säännöstä sulautumisen oikeusvaikutuksista ehdotetaan pykälän 5 momenttiin.

Ehdotuksen 5 momentissa säädetään voimassa olevaa lakia vastaavasti sulautumisen ilmoittamisesta kaupparekisteriin. Lisäksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen rekisteröinnin oikeusvaikutuksista. Ehdotuksen mukaan sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle rekisteröinnillä. Samalla sulautuva yhtiö purkautuu ja sulautumisessa mahdollisesti perustettava uusi yhtiö syntyy. Ehdotus vastaa osakeyhtiölain 16 luvun 16 §:n 1 momenttia ja osuuskuntalain 20 luvun 17 §:n 1 momenttia. Sulautuminen jo olemassa olevaan yhtiöön edellyttää käytännössä myös vastaanottavan yhtiön yhtiösopimuksen muutosta, josta sovitaan pykälän 1 momentin mukaisessa sulautumissopimuksessa. Myös tällainen yhtiösopimuksen muutos tulee voimaan sulautumisen rekisteröimisellä.

7 §. Lunastus. Pykälän 1 momentin viittaussäännös yhtiöosuuden lunastuksen määrästä ehdotetaan muutettavaksi lain 5 luvun 6 §:n muuttamisen johdosta. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Ennen lain voimaantuloa perustettu rekisteröimätön yhtiö on rekisteröitävä kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Tällaisen yhtiön on tehtävä siirtymäajan kuluessa kaupparekisterilain mukainen perusilmoitus ja liitettävä ilmoitukseen uuden lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin mukainen voimassa oleva yhtiösopimus. Ennen lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömään yhtiöön ei siirtymäaikana sovelleta 1 luvun 2, 3 a, 3 b ja 3 c §:n säännöksiä rekisteröimisen määräajasta ja toimista ennen rekisteröintiä, yhtiön syntymisestä rekisteröinnillä ja perustamisen raukeamisesta. Tällainen yhtiö säilyttää oikeus- ja oikeustoimikelpoisuutensa siirtymäsäännöksen mukaisen kahden vuoden määräajan, vaikka yhtiötä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi. Jos yhtiötä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi määräajassa tai rekisteröinti evätään määräajan päättymisen jälkeen, yhtiön katsotaan purkautuneen. Yhtiömiehet vastaavat purkautuneen yhtiön veloista ehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaisesti. Purkautunut yhtiö ei voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia eikä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Purkautuneen yhtiön varojen jakamiseen ja muihin tarpeellisiin selvitystoimiin sovelletaan lain 5 luvun jälkiselvitystä ja selvitysmenettelyä koskevia säännöksiä. Ehdotetun kahden vuoden siirtymäajan on arvioitu turvaavan rekisteröimättömien yhtiöiden oikeus- ja oikeustoimikelpoisuuden säilymisen ja yhtiömiesten oikeudet riittävällä tavalla. Käytettävissä olevien tietojen mukaan tällaisia yhtiöitä on noin 180. Toisaalta velvollisuus rekisteröidä henkilöyhtiö kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta selventää oikeustilaa sekä henkilöyhtiöiden velkojien ja muiden sidosryhmien asemaa.

Yhtiösopimuksen muuttamisen osalta ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan lain 1 luvun 4 §:n 4 momenttia sovelletaan rekisteröidyn yhtiön ennen lain voimaantuloa tekemään päätökseen yhtiösopimuksen muuttamisesta viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Rekisteröimättömiä yhtiöitä koskevan siirtymäsäännöksen mukaan tällainen yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Tällaisen yhtiön perusilmoitukseen on liitettävä tuolloin voimassa oleva yhtiösopimus, minkä vuoksi yhtiösopimuksen rekisteröintiä koskevaa viiden vuoden määräaika ei sovelleta rekisteröimättömään yhtiöön. Yhtiösopimuksen muutosten rekisteröinnille ehdotetaan pidempää viiden vuoden määräaika, koska muutosten lukumäärästä ei ole saatavilla tarkkoja tietoja. Ennen lain voimaantuloa päätettyä yhtiösopimuksen muutosta sovellettaisiin siirtymäaikana, vaikka muutosta ei olisi rekisteröity uuden 1 luvun 4 §:n 4 momentin mukaisesti. Toisaalta, jos muutosta ei rekisteröidä määräajassa tehdyn ilmoituksen perusteella, muutos raukeaa ja yhtiösopimusta sovelletaan siinä muodossa kuin se on viimeksi rekisteröity. Yhtiömiehen oikeuksien suojaamiseksi ehdotetaan lisäksi, että yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista, jos yhtiösopimuksen muutosta ei ilmoiteta rekisteröitäväksi viivytystä vaikka yhtiömies on sitä vaatinut määräajan kuluessa. Purkamiseen sovelletaan lain 5 luvun säännöksiä yhtiön selvitystilasta. Yhtiömies voi siten viime kädessä vaatia selvitysmiehen määräämistä siten kuin lain 5 luvun 11 §:ssä säädetään. Tuomioistuimen määräämän selvitysmiehen on lain 5 luvun 18 §:n perusteella viipymättä ilmoitettava selvitystilaan asettaminen kaupparekisteriin. Jos ennen lain voimaantuloa rekisteröidyn yhtiön yhtiösopimusta muutetaan uuden lain aikana, tällaisen muutoksen rekisteröintiin ja voimaantuloon ei sovelleta siirtymäsäännöstä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 7 luvun 1 §, *muutetaan* 1 luvun 1, 2 ja 4 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 2 §:n 3 momentti, 3 luvun 1 §:n 2 momentti, 5 luvun 1 §, 2 §:n 3 momentti, 6 §, 7 § ja 14 §:n 1 momentti, 6 luvun 2 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti sekä 8 luvun 6 §:n 4 ja 5 momentti ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä on 8 luvun 6 §:n 4 momentti laissa 242/1991, sekä *lisätään* 1 lukuun uusi 3 a—3 c § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Soveltamisala ja yhtiömiesten vastuu

Tätä lakia sovelletaan Suomen lain mukaan rekisteröityihin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä kaksi tai useampi harjoittaa yhtiösopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi.

Avoimen yhtiön yhtiösopimuksen osapuolet (*yhtiömiehet*) vastaavat yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan. Kommandiittiyhtiössä yhden tai useamman yhtiömiehen, ei kuitenkaan kaikkien, vastuuta yhtiön velvoitteista on rajoitettu yhtiösopimuksen osoittaman omaisuuspanoksen määrään.

Tässä laissa tarkoitetaan *äänettömällä yhtiömiehellä* kommandiittiyhtiön yhtiömiestä, jonka vastuu yhtiön velvoitteista on rajoitettu 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. *Vastuunalaisella yhtiömiehellä* tarkoitetaan kommandiittiyhtiön muuta yhtiömiestä.

2 §

Yhtiön synty ja rekisteröiminen

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimisellä. Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa. Yhtiön ilmoittamisesta kaupparekisteriin säädetään kaupparekisterilaissa (129/1979) ja toiminimestä toiminimilaisissa (128/1979).

3 a §

Toiminta ennen rekisteröimistä

Ennen rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimituksista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Yhtiösopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehdystä toimesta tai yhtiösopimuksessa yksilöidystä, enintään vuosi ennen yhtiösopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään.

Avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet sekä toimitusjohtaja voivat ennen yhtiön rekisteröimistä käyttää puhevaltaa yhtiön perustamista koskeissa asioissa ja ryhtyä toimenpiteisiin yhtiöosuudesta suoritettavan maksun saamiseksi.

3 b §

Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa

Jos yhtiön sopimuskumppani tiesi, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi, jollei toisin ole sovittu, luopua yhtiön kanssa tehdystä sopimuksesta, jos rekisteri-ilmoitusta perustamisesta ei ole tehty 2 §:ssä säädettyssä määräajassa tai jos rekisteröiminen on evätty. Jos sopimuskumppani ei tiennyt, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi luopua sopimuksesta, kunnes yhtiö on rekisteröity.

3 c §

Perustamisen raukeaminen

Yhtiön perustaminen raukeaa, jollei yhtiötä ole ilmoitettu rekisteröitäväksi 2 §:ssä säädettyssä määräajassa tai jos rekisteröiminen evätään.

Jos perustaminen raukeaa, avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet sekä toimitusjohtaja vastaavat yhteisvastuullisesti yhtiöosuudesta maksetun määrän ja siitä saadun tuoton palauttamisesta yhtiömiehille. Palautettavasta määrästä voidaan vähentää 3 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamat tavanomaiset kulut.

4 §

Yhtiösopimus ja sen muuttaminen

Yhtiömiesten on päivättävä ja allekirjoitettava yhtiösopimus ja siinä on mainittava:

- 1) yhtiön toiminimi;
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta;
- 3) toimiala; sekä
- 4) yhtiömiehet.

Yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä.

Yhtiöosuuden tai sen osan luovutus on vailla vaikutusta yhtiötä kohtaan, jolleivät kaikki yhtiömiehet anna luovutukselle suostumustaan.

Yhtiösopimuksen muuttamista koskeva päätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi eikä sitä saa panna täytäntöön ennen kuin se on rekisteröity. Jos yhtiösopimuksen muutos edellyttää sellaisia täytäntöönpanotoimia, joista tehdään merkintä rekisteriin, muutos tulee

HE 17/2015 vp

kuitenkin ilmoittaa rekisteröitäväksi ja rekisteröidä samanaikaisesti täytäntöönpanotoimien kanssa.

Tämän pykälän 2 ja 3 momentin säännöksiä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa ole sovittu toisin.

2 luku

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

1 §

Tahdonvaltaisuus

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu.

2 §

Yhtiön asioiden hoito

Jos toimenpiteeseen yhtiösopimuksen mukaan vaaditaan useamman kuin yhden yhtiömiehen suostumus, mutta joku heistä on sairauden tai poissaolon vuoksi estynyt suostumusta antamasta, yhtiömies saa kuitenkin suorittaa toimen, jos se on kiireellinen ja yhtiön oikeuden turvaamiseksi tai yhtiötä uhkaavan vahingon torjumiseksi välttämätön.

3 luku

Avoimen yhtiön edustaminen

1 §

Yhtiömiehen edustamisoikeus

Oikeutta yhtiön edustamiseen ja sen toiminimen kirjoittamiseen voidaan yhtiösopimuksessa rajoittaa siten, että oikeus poistetaan yhdeltä tai useammalta yhtiömieheltä, taikka siten, että se on kahdella tai useammalla yhtiömiehellä yhdessä. Rajoitukseen voidaan ennen sitä päivää, jona sen merkitsemisestä kaupparekisteriin kuulutettiin, vedota vain sellaista ulkopuolista henkilöä kohtaan, joka tiesi rajoituksesta.

5 luku

Avoimen yhtiön selvitystila

1 §

Yhtiön purkaminen

Yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista, kun:

1) hän on irtisanonut yhtiösopimuksen ja irtisanomisaika on kulunut, tai kun sovittu yhtiökausi on päättynyt;

2) toinen yhtiömies joutuu konkurssiin tai hänen yhtiöosuutensa ulosmitataan;

3) toinen yhtiömies on kuollut eikä ole sovittu tai sovita yhtiön toiminnan jatkamisesta tästä huolimatta; taikka

4) edellytykset yhtiön toiminnan jatkamiselle ovat 5 §:ssä tarkoitettuista syistä rauenneet.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, saavat yhtiömiehen konkurssin tai hänen osuutensa ulosmittauksen johdosta konkurssipesä ja ulosmitatun osuuden pakkohuutokaupassa osittanut vaatia yhtiön purkamista. Yhtiömiehen kuoltua on sama oikeus kuolinpesällä, jolle yhtiön toiminnan jatkamisesta sovita.

Yhtiösopimuksessa voidaan sopia siitä, miten yhtiö puretaan.

Kun vaatimus yhtiön purkamisesta on tehty, yhtiö puretaan yhtiösopimuksen mukaisesti tai, jos purkamismenettelystä ei sovita yhtiösopimuksessa, siten kuin yhtiömiehet erikseen sopivat.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua yhtiösopimuksen ehtoa ei saa ilmoittaa rekisteröitäväksi eikä 4 momentissa tarkoitettua yhtiömiesten sopimusta tehdä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa ilman konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakkohuutokauppaostajan suostumusta eikä saman momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa ilman kuolinpesän suostumusta.

Jos yhtiösopimuksessa ei ole sovittu purkamisesta eivätkä yhtiömiehet erikseen sovi siitä, yhtiö on selvitetävä niin kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Yhtiösopimuksen irtisanominen

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan yhtiömiehen eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittuun yhtiösopimukseen, kun yhtiökauden alkamisesta on kulunut kymmenen vuotta. Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos yhtiömiehet sopivat enintään kymmenen vuoden yhtiökauden jatkamisesta uudeksi enintään kymmenen vuoden yhtiökaudeksi. Sopimus, jolla rajoitetaan avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan luonnollisen henkilön tässä momentissa tarkoitettua oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, on tehoton.

6 §

Yhtiöosuuden lunastaminen

Yhtiömiehen yhtiöosuuden lunastamisesta voidaan sopia yhtiösopimuksessa. Jos yhtiösuhteen purkamiseen on yhtiömiehen osalta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu peruste, muut yhtiömiehet voivat lisäksi yksimielisinä päättää hänen yhtiöosuutensa lunastamisesta.

Edellä 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tämän pykälän 3 tai 4 momentista poikkeavan lunastuksen suuruutta tai lunastusmenettelyä tarkoittavan yhtiösopimuksen ehdon saa ilmoittaa rekisteröitäväksi ja päätöksen saa tehdä vain konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakkohuutokauppaostajan suostumuksella. Sama koskee 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kuolinpesän suostumusta.

Lunastuksen suuruus määräytyy sen mukaan, mitä yhtiömiehelle olisi tullut, jos yhtiön omaisuus olisi jaettu siten kuin 6 luvun 2 §:ssä säädetään. Yhtiön liikearvo on tällöin otettava huomioon yhtiön varoina. Lisäksi on vaadittaessa annettava vakuus sen varalta, että yhtiön si-

toumukset kohdistuvat lunastuksen saajaan suuremmissa määrin kuin ne yhtiötä lunastushetkellä jaettaessa todennäköisesti olisivat häneen kohdistuneet.

Kun päätös lunastamisesta on tehty, lunastuksen saajalle on esitettävä todistettavasti lunastustarjous, jossa on myös mainittava vastaamatta jättämisen vaikutuksesta. Jollei lunastuksen saaja 14 päivän kuluessa tarjouksen saamisesta ilmoita tarjouksen tehneelle hylkäävänsä tarjousta, hänen katsotaan hyväksyneen sen. Samassa ajassa lunastuksen saajan on esitettävä lunastusta tarjonneelle 2 momentissa tarkoitettua vakuutta koskeva vaatimuksensa uhalla, että oikeus vakuuden saantiin on menetetty. Lunastus on suoritettava ja vakuus annettava lunastuksen saajalle 30 päivän kuluessa tarjouksen hyväksymisestä, tai lunastusoikeus raukeaa.

Mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu.

7 §

Lunastusriidat

Jos lunastustarjous on hylätty, mutta lunastusta tarjonnut edelleen haluaa lunastaa yhtiöosuuden, hänen on 30 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä talletettava tarjottu lunastushinta yhtiön kotipaikan aluehallintoviraston huostaan siten kuin rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään sekä 60 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä saattaa kysymys lunastusoikeudesta tuomioistuimen ratkaistavaksi nostamalla kanne tarjouksen saanutta vastaan, tai lunastusoikeus raukeaa. Tuomioistuimen on lunastusta tarjonneen vaatimuksesta vahvistettava lunastusoikeus, lunastuksen suuruus ja muut ehdot.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu.

14 §

Päätös toiminnan jatkamisesta

Yhtiömiehet voivat päättää selvitystilan lopettamisesta ja yhtiön toiminnan jatkamisesta. Jos vain osa yhtiömiehistä haluaa jatkaa yhtiön toimintaa yhdessä, heillä on oikeus lunastaa muiden yhtiömiesten yhtiöosuudet. Lunastamiseen sovelletaan, mitä 6 §:n 3—5 momentissa sekä 7 §:ssä on säädetty.

6 luku

Avoimen yhtiön omaisuuden jako

2 §

Jakoperuste

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu. Tästä pykälästä poikkeavan yhtiösopimuksen ehdon ilmoittamiseen rekisteröitäväksi ja sopimuksen tekemiseen sovelletaan, mitä 5 luvun 1 §:n 5 momentissa säädetään.

7 luku

Kommandiittiyhtiö

2 §

Sovellettavat säännökset

Mitä tämän luvun 3, 4, 8 ja 9 §:ssä säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu.

6 §

Äänettömän yhtiömiehen velkavastuu

Yhtiösopimuksen muutoksella äänettömän yhtiömiehen panoksen alentamisesta ei ole vaikutusta suhteessa velkojaan, joka ryhtyessään oikeustoimeen yhtiön kanssa ei tiennyt panoksen alentamisesta, jos panoksen alentamista ei ollut merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu.

8 luku

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

6 §

Sulautuminen

Jos sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen kohdistuu yritys kiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitettu yritys kiinnitys, sulautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksen haltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

Sulautuvan avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen on viipymättä ilmoitettava sulautuminen kaupparekisteriin. Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautuminen on rekisteröity. Samanaikaisesti sulautuva yhtiö purkautuu, 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa vastaanottavan yhtiön yhtiösopimuksen muutos rekisteröidään ja 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa vastaanottava yhtiö syntyy.

7 §

Lunastus

Jos päätös yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi tai sulautumispäätös voidaan yhtiössä tehdä enemmistöpäätöksenä, on sellaisella yhtiömiehellä, joka ei ole hyväksynyt yhtiömuodon muuttamista tai sulautumista, oikeus erota yhtiöstä ja saada lunastus yhtiöosuudestaan siten kuin 5 luvun 6 §:n 3 momentissa säädetään.

HE 17/2015 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan perustettu rekisteröimätön yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos yhtiötä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi määräaikaan mennessä tai ilmoituksen rekisteröinti evähtään määräajan päättymisen jälkeen, yhtiö on purkautunut.

Lain 1 luvun 2, 3 a, 3 b ja 3 c §:ää sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömään yhtiöön kahden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Yhtiö voi määräajan kuluessa hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia, sekä olla asianosaisena tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa.

Lain 1 luvun 4 §:n 4 momenttia sovelletaan rekisteröidyn yhtiön ennen tämän lain voimaantuloa tekemään päätökseen yhtiösopimuksen muuttamisesta viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Jos muutosta ei rekisteröidä määräajassa tehdyn ilmoituksen perusteella, muutos raukeaa. Jos yhtiösopimuksen muutosta ei ilmoiteta rekisteröitäväksi viivytyksettä, vaikka yhtiömies on sitä vaatinut määräajan kuluessa, vaatimuksen tehneellä yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista ja hakea selvitysmiehen määräämistä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

Laki**avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 7 luvun 1 §, *muutetaan* 1 luvun 1, 2 ja 4 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 2 §:n 3 momentti, 3 luvun 1 §:n 2 momentti, 5 luvun 1 §, 2 §:n 3 momentti, 6 §, 7 § ja 14 §:n 1 momentti, 6 luvun 2 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti sekä 8 luvun 6 §:n 4 ja 5 momentti ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä on 8 luvun 6 §:n 4 momentti laissa 242/1991, sekä *lisätään* 1 lukuun uusi 3 a—3 c § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleisiä säännöksiä**Yleisiä säännöksiä**

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala ja yhtiömiesten vastuu*

Tämän lain säännöksiä sovelletaan, jollei muussa laissa ole toisin säädetty, kun kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Sopimuksen osapuolet (*yhtiömiehet*) vastaavat *tällaisen* yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan. Sopimuksessa voidaan kuitenkin yhden tai useamman yhtiömiehen, ei kuitenkaan kaikkien, vastuu yhtiön velvoitteista rajoittaa sopimuksen osoittaman omaisuuspanoksen määrään.

Tätä lakia sovelletaan Suomen lain mukaan rekisteröityihin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä kaksi tai useampi harjoittaa yhtiösopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi.

Avoimen yhtiön yhtiösopimuksen osapuolet (yhtiömiehet) vastaavat yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan. Kommandiittiyhtiössä yhden tai useamman yhtiömiehen, ei kuitenkaan kaikkien, vastuuta yhtiön velvoitteista on rajoitettu yhtiösopimuksen osoittaman omaisuuspanoksen määrään.

Avointa yhtiötä koskevia säännöksiä sovelletaan, kun yhtiömiesten vastuuta ei ole rajoitettu.

Kommandiittiyhtiötä koskevia säännöksiä sovelletaan, kun vastuuta yhtiön velvoitteista on rajoitettu 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Tässä laissa tarkoitetaan äänettömällä yhtiömiehellä kommandiittiyhtiön yhtiömiestä, jonka vastuu yhtiön velvoitteista on rajoitettu 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vastuunalaisella yhtiömiehellä tarkoitetaan kommandiittiyhtiön muuta yhtiömiestä.

HE 17/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

la.

2 §

Yhtiön synty ja rekisteröiminen

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät yhtiömiesten sopimuksella (*yhtiösopimus*). Yhtiön ilmoittamisesta kaupparekisteriin on säädetty kaupparekisterilaissa (129/79) ja toiminimestä toiminimilaissa (128/79).

2 §

Yhtiön synty ja rekisteröiminen

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimisellä. *Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa.* Yhtiön ilmoittamisesta kaupparekisteriin säädetään kaupparekisterilaissa (129/1979) ja toiminimestä toiminimilaissa (128/1979).

3 a §

Toiminta ennen rekisteröimistä

Ennen rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Yhtiösopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehdystä toimesta tai yhtiösopimuksessa yksilöidystä, enintään vuosi ennen yhtiösopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään.

Avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet sekä toimitusjohtaja voivat ennen yhtiön rekisteröimistä käyttää puhevaltaa yhtiön perustamista koskevissa asioissa ja ryhtyä toimenpiteisiin yhtiöosuudesta suoritettavan maksun saamiseksi.

3 b §

Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa

Jos yhtiön sopimuskumppani tiesi, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi, jollei toisin ole sovittu, luopua yhtiön kanssa tehdystä sopimuksesta, jos rekisteri-ilmoitusta perustamisesta ei ole tehty 2 §:ssä säädettyssä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määräajassa tai jos rekisteröiminen on evätty. Jos sopimuskumppani ei tiennyt, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi luopua sopimuksesta, kunnes yhtiö on rekisteröity.

3 c §

Perustamisen raukeaminen

Yhtiön perustaminen raukeaa, jollei yhtiötä ole ilmoitettu rekisteröitäväksi 2 §:ssä säädettyssä määräajassa tai jos rekisteröiminen evätään.

Jos perustaminen raukeaa, avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet sekä toimitusjohtaja vastaavat yhteisvastuullisesti yhtiöosuudesta maksetun määrän ja siitä saadun tuoton palauttamisesta yhtiömiehille. Palautettavasta määrästä voidaan vähentää 3 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamat tavanomaiset kulut.

4 §

Yhtiösopimuksen muuttaminen

Yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä.

Yhtiöosuuden tai sen osan luovutus on vailla vaikutusta yhtiötä kohtaan, jolleivät kaikki yhtiömiehet anna luovutukselle suostumustaan.

Tämän pykälän säännöksiä sovelletaan,

4 §

Yhtiösopimus ja sen muuttaminen

Yhtiömiesten on päivättävä ja allekirjoitettava yhtiösopimus ja siinä on mainittava:

- 1) yhtiön toiminimi;*
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta;*
- 3) toimiala; sekä*
- 4) yhtiömiehet.*

Yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä.

Yhtiöosuuden tai sen osan luovutus on vailla vaikutusta yhtiötä kohtaan, jolleivät kaikki yhtiömiehet anna luovutukselle suostumustaan.

Yhtiösopimuksen muuttamista koskeva päätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi eikä sitä saa panna täytäntöön ennen kuin se on rekisteröity. Jos yhtiösopimuksen muutos edellyttää sellaisia täytäntöönpanotoimia, joista tehdään merkintä rekisteriin, muutos tulee kuitenkin ilmoittaa rekisteröitäväksi ja rekisteröidä samanaikaisesti täytäntöönpanotoimien kanssa.

Tämän pykälän 2 ja 3 momentin säännök-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jollei toisin ole sovittu.

siä sovelletaan, jollei *yhtiösopimuksessa* ole sovittu toisin.

2 luku

2 luku

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

1 §

1 §

Tahdonvaltaisuus

Tahdonvaltaisuus

Yhtiömiesten keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät ensisijaisesti yhtiömiesten sopimuksen mukaan ja sikäli kuin asiasta ei ole sovittu, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu.

2 §

2 §

Yhtiön asioiden hoito

Yhtiön asioiden hoito

Milloin toimenpiteeseen sopimuksen mukaan vaaditaan useamman yhtiömiehen suostumus mutta joku heistä on sairauden tai poissaolon vuoksi estynyt suostumusta antamasta, saa yhtiömies kuitenkin suorittaa toimen, jos se on kiireellinen ja yhtiön oikeuden turvaamiseksi tai yhtiötä uhkaavan vahingon torjumiseksi välttämätön.

Jos toimenpiteeseen yhtiösopimuksen mukaan vaaditaan useamman kuin yhden yhtiömiehen suostumus, mutta joku heistä on sairauden tai poissaolon vuoksi estynyt suostumusta antamasta, yhtiömies saa kuitenkin suorittaa toimen, jos se on kiireellinen ja yhtiön oikeuden turvaamiseksi tai yhtiötä uhkaavan vahingon torjumiseksi välttämätön.

3 luku

3 luku

Avoimen yhtiön edustaminen

Avoimen yhtiön edustaminen

1 §

1 §

Yhtiömiehen edustamisoikeus

Yhtiömiehen edustamisoikeus

Oikeutta yhtiön edustamiseen ja sen toiminnan kirjoittamiseen voidaan yhtiömiesten sopimuksella rajoittaa siten, että oikeus poistetaan yhdeltä tai useammalta yhtiömieheltä taikka siten, että se on kahdella tai useammalla yhtiömiehellä yhdessä. Rajoitukseen voidaan ennen sitä päivää, jona sen merkit-

Oikeutta yhtiön edustamiseen ja sen toiminnan kirjoittamiseen voidaan *yhtiösopimuksessa* rajoittaa siten, että oikeus poistetaan yhdeltä tai useammalta yhtiömieheltä, taikka siten, että se on kahdella tai useammalla yhtiömiehellä yhdessä. Rajoitukseen voidaan ennen sitä päivää, jona sen merkitsemisestä

Voimassa oleva laki

semisestä kaupparekisteriin kuulutettiin, vedota vain sellaista ulkopuolista henkilöä kohtaan, joka tiesi rajoituksesta.

Ehdotus

kaupparekisteriin kuulutettiin, vedota vain sellaista ulkopuolista henkilöä kohtaan, joka tiesi rajoituksesta.

5 luku

Avoimen yhtiön selvitystila

1 §

Yhtiön purkaminen

Yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista, kun:

- 1) hän on irtisanonut yhtiösopimuksen ja irtisanomisaika on kulunut, tai kun sovittu yhtiökausi on päättynyt;
- 2) toinen yhtiömies joutuu konkurssiin tai hänen yhtiöosuutensa ulosmitataan;
- 3) toinen yhtiömies on kuollut eikä ole sovittu tai sovita yhtiön toiminnan jatkamisesta tästä huolimatta; taikka
- 4) edellytykset yhtiön toiminnan jatkamiselle ovat 5 §:ssä tarkoitetusta syystä rauenneet.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, saavat yhtiömiehen konkurssin tai hänen osuutensa ulosmittauksen johdosta konkurssipesä ja ulosmitatun osuuden pakkohuutokaupassa ostanut vaatia yhtiön purkamista. Yhtiömiehen kuoltua on sama oikeus kuolinpesällä, jollei yhtiön toiminnan jatkamisesta sovita.

Kun vaatimus yhtiön purkamisesta on tehty, yhtiömiehet voivat sopia siitä, miten yhtiö puretaan. Tällaista sopimusta ei kuitenkaan saa tehdä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa ilman konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakkohuutokauppaostajan suostumusta eikä 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa ilman kuolinpesän suostumusta.

Jos yhtiömiehet eivät sovi siitä, miten yhtiö

5 luku

Avoimen yhtiön selvitystila

1 §

Yhtiön purkaminen

Yhtiömiehellä on oikeus vaatia yhtiön purkamista, kun:

- 1) hän on irtisanonut yhtiösopimuksen ja irtisanomisaika on kulunut, tai kun sovittu yhtiökausi on päättynyt;
- 2) toinen yhtiömies joutuu konkurssiin tai hänen yhtiöosuutensa ulosmitataan;
- 3) toinen yhtiömies on kuollut eikä ole sovittu tai sovita yhtiön toiminnan jatkamisesta tästä huolimatta; taikka
- 4) edellytykset yhtiön toiminnan jatkamiselle ovat 5 §:ssä tarkoitetusta syystä rauenneet.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, saavat yhtiömiehen konkurssin tai hänen osuutensa ulosmittauksen johdosta konkurssipesä ja ulosmitatun osuuden pakkohuutokaupassa ostanut vaatia yhtiön purkamista. Yhtiömiehen kuoltua on sama oikeus kuolinpesällä, jollei yhtiön toiminnan jatkamisesta sovita.

Yhtiösopimuksessa voidaan sopia siitä, miten yhtiö puretaan.

Kun vaatimus yhtiön purkamisesta on tehty, *yhtiö puretaan yhtiösopimuksen mukaisesti tai, jos purkamismenettelystä ei sovita yhtiösopimuksessa, siten kuin yhtiömiehet erikseen sopivat.*

Edellä 3 momentissa tarkoitettua yhtiösopimuksen ehtoa ei saa ilmoittaa rekisteröitäväksi eikä 4 momentissa tarkoitettua yhtiömiesten sopimusta tehdä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa ilman konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakkohuutokauppaostajan suostumusta eikä saman momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa ilman kuolinpesän suostumusta.

Jos yhtiösopimuksessa ei ole sovittu pur-

HE 17/2015 vp

Voimassa oleva laki

puretaan, yhtiö on selvitettävä niin kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Yhtiösopimuksen irtisanominen

Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan yhtiömiehen eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittuun yhtiösopimukseen, kun yhtiömieheksi ryhtymisestä on kulunut kymmenen vuotta. Sopimus, jolla rajoitetaan yhtiömiehen tässä momentissa tarkoitettua oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, on tehoton.

6 §

Yhtiöosuuden lunastaminen

Yhtiön purkamisen sijasta voidaan lunastaa sen yhtiömiehen yhtiöosuus, jonka suhteen on olemassa 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu purkamisperuste. Päätös lunastamisesta on muiden yhtiömiesten tehtävä yksimielisesti.

Lunastuksen suuruus määräytyy sen mukaan, mitä yhtiömiehelle olisi tullut, jos yhtiön omaisuus olisi jaettu siten kuin 6 luvun 2 §:ssä säädetään. Yhtiön liikearvo on tällöin otettava huomioon yhtiön varoina. Lisäksi on vaadittaessa annettava vakuus sen varalta, et-

Ehdotus

kamisesta eivätkä yhtiömiehet erikseen sovi siitä, yhtiö on selvitettävä niin kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Yhtiösopimuksen irtisanominen

Mitä 1 momentissa *säädetään*, sovelletaan yhtiömiehen eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittuun yhtiösopimukseen, kun *yhtiökauden alkamisesta* on kulunut kymmenen vuotta. *Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos yhtiömiehet sopivat enintään kymmenen vuoden yhtiökauden jatkamisesta uudeksi enintään kymmenen vuoden yhtiökaudeksi.* Sopimus, jolla rajoitetaan *avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan luonnollisen henkilön* tässä momentissa tarkoitettua oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, on tehoton.

6 §

Yhtiöosuuden lunastaminen

Yhtiömiehen yhtiöosuuden lunastamisesta voidaan sopia yhtiösopimuksessa. Jos yhtiösuhteen purkamiseen on yhtiömiehen osalta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu peruste, muut yhtiömiehet voivat lisäksi yksimielisinä päätätä hänen yhtiöosuutensa lunastamisesta.

Edellä 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tämän pykälän 3 tai 4 momentista poikkeavan lunastuksen suuruutta tai lunastusmenettelyä tarkoittavan yhtiösopimuksen ehdon saa ilmoittaa rekisteröitäväksi ja päätöksen saa tehdä vain konkurssipesän, ulosmittausvelkojan tai pakko- huutokauppaostajan suostumuksella. Sama koskee 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kuolinpesän suostumusta.

Lunastuksen suuruus määräytyy sen mukaan, mitä yhtiömiehelle olisi tullut, jos yhtiön omaisuus olisi jaettu siten kuin 6 luvun 2 §:ssä säädetään. Yhtiön liikearvo on tällöin otettava huomioon yhtiön varoina. Lisäksi on vaadittaessa annettava vakuus sen varalta, et-

Voimassa oleva laki

tä yhtiön sitoumukset kohdistuvat lunastuksen saajaan suuremmissa määrin kuin ne yhtiötä lunastushetkellä jaettaessa todennäköisesti olisivat häneen kohdistuneet.

Kun päätös lunastamisesta on tehty, lunastuksen saajalle on esitettävä todistettavasti lunastustarjous, jossa on myös mainittava vastaamatta jättämisen vaikutuksesta. Jollei lunastuksen saaja 14 päivän kuluessa tarjouksen saamisesta ilmoita tarjouksen tehneelle hylkäävänsä tarjousta, hänen katsotaan hyväksyneen sen. Samassa ajassa lunastuksen saajan on esitettävä lunastusta tarjonneelle 2 momentissa tarkoitettua vakuutta koskeva vaatimuksensa uhalla, että oikeus vakuuden saantiin on menetetty. Lunastus on suoritettava ja vakuus annettava lunastuksen saajalle 30 päivän kuluessa tarjouksen hyväksymisestä, tai lunastusoikeus raukeaa.

Mitä tässä pykälässä on säädetty, sovelletaan, jollei toisin ole sovittu.

7 §

Lunastusriidat

Jos lunastustarjous on hylätty, mutta lunastusta tarjonnut edelleen haluaa lunastaa yhtiöosuuden, hänen tulee, jolleivät yhtiömiehet ole sopineet muusta menettelystä, 30 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä tallettaa tarjottu lunastus ulosotonhaltijan huostaan siinä järjestyksessä kuin siitä on erikseen säädetty sekä 60 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä saattaa kysymys lunastusoikeudesta tuomioistuimen ratkaistavaksi nostamalla kanne tarjouksen saanutta vastaan, tai lunastusoikeus raukeaa. Tuomioistuimen on tällöin, jollei tarjottu lunastus ole riittävä, lunastusta tarjonneen vaatimuksesta vahvistettava lunastuksen suuruus ja muut ehdot.

Ehdotus

tä yhtiön sitoumukset kohdistuvat lunastuksen saajaan suuremmissa määrin kuin ne yhtiötä lunastushetkellä jaettaessa todennäköisesti olisivat häneen kohdistuneet.

Kun päätös lunastamisesta on tehty, lunastuksen saajalle on esitettävä todistettavasti lunastustarjous, jossa on myös mainittava vastaamatta jättämisen vaikutuksesta. Jollei lunastuksen saaja 14 päivän kuluessa tarjouksen saamisesta ilmoita tarjouksen tehneelle hylkäävänsä tarjousta, hänen katsotaan hyväksyneen sen. Samassa ajassa lunastuksen saajan on esitettävä lunastusta tarjonneelle 2 momentissa tarkoitettua vakuutta koskeva vaatimuksensa uhalla, että oikeus vakuuden saantiin on menetetty. Lunastus on suoritettava ja vakuus annettava lunastuksen saajalle 30 päivän kuluessa tarjouksen hyväksymisestä, tai lunastusoikeus raukeaa.

Mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu.

7 §

Lunastusriidat

Jos lunastustarjous on hylätty, mutta lunastusta tarjonnut edelleen haluaa lunastaa yhtiöosuuden, hänen on 30 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä talletettava tarjottu lunastushinta yhtiön kotipaikan aluehallintoviraston huostaan siten kuin rahan, arvosuukien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään sekä 60 päivän kuluessa tarjouksen hylkäämisestä saattaa kysymys lunastusoikeudesta tuomioistuimen ratkaistavaksi nostamalla kanne tarjouksen saanutta vastaan, tai lunastusoikeus raukeaa. Tuomioistuimen on lunastusta tarjonneen vaatimuksesta vahvistettava lunastusoikeus, lunastuksen suuruus ja muut ehdot.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu.

HE 17/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Päätös toiminnan jatkamisesta

Päätös toiminnan jatkamisesta

Yhtiömiehet voivat päättää selvitystilan lopettamisesta ja yhtiön toiminnan jatkamisesta. Jos vain osa yhtiömiehistä haluaa jatkaa yhtiön toimintaa yhdessä, heillä on oikeus lunastaa muiden yhtiömiesten yhtiöosuudet. Lunastamiseen sovelletaan, mitä 6 §:n 2—4 momentissa sekä 7 §:ssä on säädetty.

Yhtiömiehet voivat päättää selvitystilan lopettamisesta ja yhtiön toiminnan jatkamisesta. Jos vain osa yhtiömiehistä haluaa jatkaa yhtiön toimintaa yhdessä, heillä on oikeus lunastaa muiden yhtiömiesten yhtiöosuudet. Lunastamiseen sovelletaan, mitä 6 §:n 3—5 momentissa sekä 7 §:ssä on säädetty.

6 luku

6 luku

Avoimen yhtiön omaisuuden jako

Avoimen yhtiön omaisuuden jako

2 §

2 §

Jakoperuste

Jakoperuste

Mitä tässä pykälässä on säädetty, sovelletaan, jollei toisin ole sovittu.

Mitä tässä pykälässä *säädetään*, sovelletaan, jollei *yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu. Tästä pykälästä poikkeavan yhtiösopimuksen ehdon ilmoittamiseen rekisteröitäväksi ja sopimuksen tekemiseen sovelletaan, mitä 5 luvun 1 §:n 5 momentissa säädetään.*

7 luku

7 luku

Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiö

1 §

Yhtiömiehet

Tässä laissa tarkoitetaan äänettömällä yhtiömiehellä kommandiittiyhtiön yhtiömiestä, jonka vastuu yhtiön velvoitteista on rajoitettu 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Vastuunalaisella yhtiömiehellä tarkoitetaan kommandiittiyhtiön muuta yhtiömiestä.

(kumotaan)

HE 17/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Sovellettavat säännökset

Sovellettavat säännökset

Mitä tämän luvun 3, 4, 8 ja 9 §:ssä on säädetty, sovelletaan, jollei toisin ole sovittu.

Mitä tämän luvun 3, 4, 8 ja 9 §:ssä säädetään, sovelletaan, jollei *yhtiösopimuksessa tai erikseen ole toisin sovittu*.

6 §

6 §

Äänettömän yhtiömiehen velkavastuu

Äänettömän yhtiömiehen velkavastuu

Yhtiömiesten sopimuksella äänettömän yhtiömiehen panoksen alentamisesta ei ole vaikutusta suhteessa velkojaan, joka ryhtyessään oikeustoimeen yhtiön kanssa ei tiennyt panoksen alentamisesta, jos panoksen alentamista ei ollut merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu.

Yhtiösopimuksen muutoksella äänettömän yhtiömiehen panoksen alentamisesta ei ole vaikutusta suhteessa velkojaan, joka ryhtyessään oikeustoimeen yhtiön kanssa ei tiennyt panoksen alentamisesta, jos panoksen alentamista ei ollut merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu.

8 luku

8 luku

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

6 §

6 §

Sulautuminen

Sulautuminen

Jos sulautuvan yhtiön omaisuuteen on vahvistettu yritys kiinnityslaisissa (634/84) tarkoitettu yritys kiinnitys, sulautuvan yhtiön varat ja velat eivät siirry vastaanottavalle yhtiölle ennen kuin sulautumisesta on tehty merkintä kaupparekisteriin. Merkintää sulautumisesta ei saa tehdä, jos sulautumiseen osallisista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen on voimassa yritys kiinnitys, ennen kuin kiinnityksen haltijat ovat sopineet kiinnitysten etuoikeudesta ja etuoikeuden järjestämisestä on hakemuksen perusteella tehty merkintä yritys kiinnitysrekisteriin. (8.2.1991/242)

Sulautuvan avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen on viipymättä ilmoitettava sulautuminen kaupparekisteriin.

Jos sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen *kohdistuu yritys kiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitettu yritys kiinnitys, sulautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksen haltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.*

Sulautuvan avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen on viipymättä ilmoitettava sulautuminen kaupparekisteriin. *Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautuminen on rekisteröity. Samanaikaisesti sulautuva yhtiö purkautuu, 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa vastaanottavan yhtiön yhtiösopimuksen muutos rekisteröidään ja 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa vastaanottava yhtiö syntyy.

7 §

7 §

Lunastus

Lunastus

Jos päätös yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi tai sulautumispäätös voidaan yhtiössä tehdä enemmistöpäätöksenä, on sellaisella yhtiömiehellä, joka ei ole hyväksynyt yhtiömuodon muuttamista tai sulautumista, oikeus erota yhtiöstä ja saada lunastus yhtiöosuudestaan siten kuin 5 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos päätös yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi tai sulautumispäätös voidaan yhtiössä tehdä enemmistöpäätöksenä, on sellaisella yhtiömiehellä, joka ei ole hyväksynyt yhtiömuodon muuttamista tai sulautumista, oikeus erota yhtiöstä ja saada lunastus yhtiöosuudestaan siten kuin 5 luvun 6 §:n 3 momentissa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan perustettu rekisteröimätön yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos yhtiötä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi määräaikaan mennessä tai ilmoituksen rekisteröinti evätään määräajan päättymisen jälkeen, yhtiö on purkautunut.

Lain 1 luvun 2, 3 a, 3 b ja 3 c §:ää sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun rekisteröimättömään yhtiöön kahden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Yhtiö voi määräajan kuluessa hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia, sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa.

Lain 1 luvun 4 §:n 4 momenttia sovelletaan rekisteröidyn yhtiön ennen tämän lain voimaantuloa tekemään päätökseen yhtiösopimuksen muuttamisesta viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Jos muutosta ei rekisteröidä määräajassa tehdyn ilmoituksen perusteella, muutos raukeaa. Jos yhtiösopimuksen muutosta ei ilmoiteta rekisteröitäväksi viivytyksettä, vaikka yhtiömies on sitä vaatinut määräajan kuluessa, vaatimuksen tehneellä yhtiömiehellä on oikeus vaatia yh-

HE 17/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*tiön purkamista ja hakea selvitysmiehen
määräämistä viiden vuoden kuluessa tämän
lain voimaantulosta.*
